

Marina Magerøy
Sigurd Vildåsen

RESULTAT- UNDERSØKELSEN 2012

For
Stiftelsen Miljøfyrtårn

NTNU

Program for industriell økologi
Rapport nr: 1/2013

Reports and Working Papers from

Norwegian University of Science and Technology (NTNU)
Industrial Ecology Programme (IndEcol)

Report no.1/2013

ISSN 1501-6153

ISBN 978-82-7948-083-8 (trykt)

ISBN 978-82-7948-084-6 (pdf)

Editor-in-chief:

Professor Edgar Hertwich, Programme Leader, IndEcol

Design:

Elin Mathiassen

Layout:

Elisabeth Giil, Higher Executive Officer, EPT

Reports and Working Papers may be downloaded from the IndEcol web site:
<http://www.ntnu.edu/indecol/publications/reports>

Industrial Ecology Programme (IndEcol)

NTNU

NO-7491 Trondheim, Norway

Tel.: + 47 73598940

Fax.: + 47 73598943

E-mail: indecol@indecol.ntnu.no

Web: <http://www.ntnu.edu/indecol>

Abstract

Stiftelsen Miljøfyrtårn (Eco-Lighthouse foundation) is a voluntary environmental certification scheme for Norwegian small and medium sized companies, events and public administration. At the end of 2012 there were in total 4216 certified businesses. Through the certification process, the businesses have to meet a number of demands within the areas sick leave, energy use, waste and recycling, environmentally conscious purchasing and transportation.

The analysis in the survey is based on data from 3508 organizations which is reported through a web-based environmental reporting system. The main objective of the survey is to compare the performance between the organizations and to look at the development of the achievements over time. In addition a chapter is written on benchmarking, comparing the performances within the five largest industries.

Forord

Resultatundersøkelsen 2012 er skrevet i samarbeid mellom Sigurd Vildåsen og Marina Magerøy på oppdrag for Stiftelsen Miljøfyrtårn. Årets resultatundersøkelse bygger i stor grad på undersøkelsene fra tidligere år.

Anette Severinsen har administrert arbeidet på vegne av Stiftelsen Miljøfyrtårn, og takk rettes til henne for god tilrettelegging. Vidar Jortveit takkes også for teknisk støtte i bruken av dataverktøyet Crystal Reports.

Videre takkes professor Annik Magerholm Fet ved institutt for industriell økonomi og teknologiledelse ved NTNU for en kritisk gjennomgang av rapporten.

Trondheim

Bergen

24.10.2013

Sigurd Vildåsen

Marina Magerøy

Definisjoner

Generelle definisjoner

Bransjegruppe

Er definert med utgangspunkt i Standard for Næringsgruppering 2007, SN 2007. De undernevnte bransjekravene er delt inn i ni grupper; Industri, Bygge- og anleggsvirksomhet, Varehandel og reparasjon av motorvogn, Helse- og sosialtjenester, Undervisning, Overnattings- og serveringssteder, Kontorvirksomhet, Tjenesteyting og Annet.

Bransjekrav

Er utviklet av Stiftelsen Miljøfyrtårn og angir de kravene en virksomhet må oppfylle for å sertifiseres. Per 20.09.2013 er det utviklet 75 bransjekrav. En bedrift tilhører en bransje om den er sertifisert etter det aktuelle bransjekravet.

Definisjon av bransjegrupper

Industri

Omfatter fysisk eller kjemisk omdanning av materialer, stoffer eller deler til nye produkter

Bygge- og anleggsvirksomhet

Omfatter generell bygge- og anleggsvirksomhet og bygge- og anleggsvirksomhet som krever spesialisering i tillegg til reparasjon og vedlikehold av bygninger og anlegg.

Varehandel og reparasjon av motorvogner

Omfatter agentur-, engros- og detaljhandel med alle typer varer og tjenester i forbindelse med salg av nye og gamle varer uten at selger har bearbeidet eller omdannet varen. Inkluderer i tillegg reparasjon av motorvogner.

Helse- og sosialtjenester

Omfatter en lang rekke aktiviteter fra helsetjenester utøvet av utdannede leger på sykehus og andre institusjoner med opphold som innebærer et visst omfang av pleie til sosialinstitusjoner uten pleie, inkludert barnehager og fritidsklubber.

Undervisning

Omfatter undervisning på alle nivå og innenfor alle fag.

Overnattings- og serveringsvirksomhet

Omfatter tilbud om korttidsovernatting til gjester og turister samt servering av måltider og drikkevarer.

Kontorvirksomhet

Omfatter alle typer kontorvirksomhet inkludert bank.

Tjenesteyting

Omfatter virksomheter innenfor 'Faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting', 'Forretningsmessig tjenesteyting' og 'Annen tjenesteyting'.

Annet

Omfatter virksomheter innenfor 'Kulturell virksomhet, underholdning og fritidsaktiviteter', 'Transport og lagring', 'Omsetning og drift av fast eiendom' og 'Offentlig administrasjon og forsvar' i tillegg til Grønne arrangementer, Skogplanteskole og virksomheter som kun er sertifisert etter Krav til alle bransjer.

Definisjoner sykefravær

Gjennomsnittlig sykefravær

Defineres som gjennomsnittet av et utvalg virksomheters sykefraværspersent.

Sykefravær

Består av tapte dagsverk som følge av korttids- og langtidssykemelding i tillegg til egenmeldt sykefravær. Sykefravær gjelder kun egen sykdom, og inkluderer ikke fravær grunnet barns sykdom. Aktiv sykemelding defineres som sykefravær.

Sykefraværspersent

Defineres som andel tapte dagsverk av totalt antall avtalte dagsverk for en virksomhet.

Totalt sykefravær

Defineres som antall tapte dagsverk i utvalgte virksomheter dividert på de samme virksomhetenes totale antall årsverk.

Definisjoner energi

Energibruk

Defineres som den mengden energi som er kjøpt inn og benyttet i bygningen, eller på andre måter av bedriften i den aktuelle perioden. Energi til transport er ikke medregnet.

Definisjoner avfall

Avfall til energigjenvinning

Defineres som avfall levert fra virksomheten til forbrenningsanlegg, hvor varmen som produseres blir utnyttet.

Avfall til materialgjenvinning

Defineres som avfall levert fra virksomhetene som helt eller delvis brukes til å danne nye materialer.

Kildesortert avfall

Defineres som en virksomhets totale mengde avfall fratrasket restavfall med/ uten emballasjeplast og komprimert restavfall. Denne kategorien inkluderer dermed både material- og energigjenvunnet avfall.

Sorteringsgrad

Defineres som summen av sortert avfall dividert på den totale avfallsmengden i prosent.

Innholdsfortegnelse

Abstract	1
Forord.....	2
Definisjoner	3
Innholdsfortegnelse	5
Figurliste	7
Tabelliste	8
1 Innledning	9
1.1 Bakgrunn.....	9
1.2 Mål.....	9
1.3 Oppbygging av rapporten	10
2 Miljørapporteringens omfang og størrelse.....	11
2.1 Antall sertifiserte virksomheter.....	11
2.2 Miljørapportens antall og fordeling	11
2.3 Kontinuitet og kvalitet i data	13
3 Arbeidsmiljø	14
3.1 Innledning.....	14
3.2 Datagrunnlag	14
3.3 Utvikling i sykefravær over tid.....	14
3.4 Sykefravær fordelt på virksomhetens størrelse	15
3.5 Sykefravær fordelt på bransjegrupper	16
3.6 Sammenligning med statistikk fra statistisk sentralbyrå.....	18
4 Energibruk.....	20
4.1 Innledning.....	20
4.2 Datagrunnlag	20
4.3 Utvikling i energiforbruk over tid	21
4.4 Bransjevis energibruk	21
5 Avfall, sortering og gjenvinning	24
5.1 Innledning.....	24
5.2 Datagrunnlag	25
5.3 Utvikling i gjenvinningsgrad og sorteringsgrad over tid.....	25
5.4 Bransjevis avfallssortering	27
6 Benchmarking	29
6.1 Innledning.....	29
6.2 Kontorvirksomhet.....	29

6.3	Barnehager	32
6.4	Butikk	34
6.5	Skoler	35
6.6	Hotell	37
7	Innkjøp	40
7.1	Innledning	40
7.2	Datagrunnlag	40
7.3	Kjøp av miljømerkede og økologiske produkter	40
7.4	Andel miljømerkede produkter av innkjøpsvolum	42
8	Transport	45
8.1	Innledning	45
8.2	<i>Datagrunnlag</i>	45
8.3	Bransjevis drivstofforbruk	45
8.4	Bransjevis bruk av flytransport	47
8.5	<i>Bransjevis bruk av videokonferanser</i>	48
9	Oppsummering	49
	Vedlegg 1: Standardoppsett for innrapportering	50

Figurliste

Figur 1 Totalt antall utstedte sertifikater mellom 2007 og 2012	11
Figur 2 Utviklingen i rapporteringsgrad, 2007 - 2012	12
Figur 3 Antall leverte miljørapporter etter kommune, 2001 - 2012	12
Figur 4 Utvikling i sykefravær 2003 - 2012	15
Figur 5 Totalt sykefravær og antall virksomheter fordelt etter virksomhetens størrelse	16
Figur 6 Totalt sykefravær og antall virksomheter per bransjegruppe	17
Figur 7 Totalt sykefravær etter bransjegruppe 2009-2012, likt utvalg (1364 virksomheter) ..	18
Figur 8 Totalt sykefravær i Miljøfyrtårn sammenlignet med SSB, 2003-2012	18
Figur 9 Sammenligning av sykefravær mellom SSB og Miljøfyrtårn, bransjegrupper	19
Figur 10 Spesifikt og totalt energibruk 2009 - 2012, likt utvalg (940 virksomheter)	21
Figur 11 Spesifikt energibruk og antall virksomheter per bransjegruppe	22
Figur 12 Spesifikt energiforbruk 2009 – 2012 per bransjegruppe, likt utvalg (940 virksomheter)	22
Figur 13 Avfallspyramiden (LOOP, 2011)	24
Figur 14 Gjennomsnittlig material- og energigjenvinning, 2008 - 2012	26
Figur 15 Gjennomsnittlig avfallssortering 1997 - 2012	26
Figur 16 Total avfallssortering 2007 - 2012	27
Figur 17 Gjennomsnittlig sorteringsprosent og antall virksomheter per bransjegruppe	28
Figur 18 Gjennomsnittlig sorteringsprosent per bransjegruppe 2010 – 2012 (1 893 virksomheter)	28
Figur 19 Sykefravær for kontorvirksomhet 2010 - 2012, likt utvalg (574 virksomheter)	30
Figur 20 Spesifikt energiforbruk (kWh/m ²) for kontorvirksomheter 2010-2012 (484 virksomheter)	31
Figur 21 Utvikling i sorteringsgrad for kontorvirksomhet 2010 – 2012, likt utvalg (467 virksomheter)	31
Figur 22 Utvikling i gjennomsnittlig avfallsmengde for kontorvirksomhet i kg 2010 – 2012, likt utvalg (467 virksomheter)	31
Figur 23 Sykefravær for barnehage 2010 - 2012, likt utvalg (243 virksomheter)	32
Figur 24 Spesifikt energiforbruk (kWh/m ²) for barnehage 2010-2012 (185 virksomheter)	33
Figur 25 Sorteringsgrad for barnehager 2010 - 2012, likt utvalg (158 virksomheter)	33
Figur 26 Gjennomsnittlig avfallsmengder i kg for barnehager 2010 - 2012, likt utvalg (158 virksomheter)	33
Figur 27 Sykefravær for butikk 2010 - 2012, likt utvalg (298 virksomheter)	34
Figur 28 Spesifikt energiforbruk (kWh/m ²) for butikk 2010-2012 (163 virksomheter)	34
Figur 29 Utvikling i sorteringsgrad for butikk 2010-2012, likt utvalg (40 virksomheter)	35
Figur 30 Utvikling i gjennomsnittlig avfallsmengde for butikk 2010-2012, likt utvalg (40 virksomheter)	35
Figur 31 : Sykefravær for skoler 2010-2012, likt utvalg (152 virksomheter)	36
Figur 32 Spesifikt energiforbruk (kWh/m ²) for skoler 2010-2012 (127 virksomheter)	36
Figur 33 Sorteringsgrad for skoler 2010 - 2012, likt utvalg (96 virksomheter)	37
Figur 34 Gjennomsnittlig avfallsmengde i kg for skoler 2010 – 2012, likt utvalg (96 virksomheter)	37
Figur 35 Sykefravær for hotell 2010-2012. likt utvalg (79 virksomheter)	38
Figur 36 Spesifikt energiforbruk (kWh/m ²) for hotell 2010-2012 (60 virksomheter)	38
Figur 37 Sorteringsgrad for hoteller 2010 - 2012, likt utvalg (46 virksomheter)	39

Figur 38 Gjennomsnittlig avfallsmengde i kg for hotell 2010 – 2012, likt utvalg (46 virksomheter)	39
Figur 39 Antall virksomheter som har rapportert gitt antall miljømerkede produkter til egen drift	41
Figur 40 Antall virksomheter som har rapportert gitt antall økologiske produkter til egen drift	41
Figur 41 Antall virksomheter som har rapportert gitt antall miljømerkede produkter til videresalg	42
Figur 42 Gjennomsnittlig andel av innkjøpsvolum som er brukt på miljømerkede/-sertifiserte varer og tjenester per bransjegruppe (antall virksomheter i parentes)	43
Figur 43 Gjennomsnittlig andel miljømerkede produkter av innkjøpsvolum 2010 – 2012, likt utvalg (482 virksomheter)	43
Figur 44 Gjennomsnittlig andel av innkjøpsvolum som er brukt på miljømerkede/-sertifiserte varer og tjenester per bransjegruppe 2010 - 2012, likt utvalg (482 virksomheter)	44
Figur 45 Andel ulike drivstofftyper av totalt drivstofforbruk	46
Figure 46 Andel ulike drivstofftyper av totalt drivstofforbruk per bransjegruppe	46
Figur 47 Gjennomsnittlig antall flyreiser og antall virksomheter per bransjegruppe	48

Tabelliste

Tabell 1 Utvikling i sykefravær 2009 - 2012, likt utvalg	15
Tabell 2 Andel av bransjegruppene som har redusert energiforbruket sitt fra 2011 til 2012. 23	
Tabell 3 Prestasjonsindikatorer for kontorvirksomheter	30
Tabell 4 Prestasjonsindikatorer for barnehager	32
Tabell 5 Prestasjonsindikatorer for butikk	34
Tabell 6 Prestasjonsindikatorer for skoler	35
Tabell 7 Prestasjonsindikatorer for hotell	37
Tabell 8 Gjennomsnittlig drivstofforbruk i liter per bransjegruppe	47
Tabell 9 Gjennomsnittlig drivstofforbruk i liter per virksomhet etter bransjegruppe, 2010 - 2012 (lik utvalg, 440 virksomheter)	47
Tabell 10 Totalt og gjennomsnittlig antall videokonferanser og webmøter per bransjegruppe	48

1 Innledning

1.1 Bakgrunn

Stiftelsen Miljøfyrtårn driver en frivillig miljøsertifiseringsordning for private og offentlige virksomheter i Norge. Miljøfyrtårn ble stiftet 13. november 2003 og har gått fra å være et lokalt tiltak i Kristiansand-området til å omfatte virksomheter og kommuner over hele landet. Ved utgangen av 2012 omfattet ordningen 4087 virksomheter som alle har forpliktet seg i forhold til miljøprestasjoner og arbeidsmiljø.

For å bli sertifisert må virksomhetene oppfylle en rekke bransjekrav. Det finnes i dag 75 ulike bransjekrav som deles inn i bransjegruppene Industri, Bygge- og anleggsvirksomheter, Varehandel og reparasjon av motorvogner, Helse- og sosialtjenester, Undervisning, Overnattings- og serveringssteder, Kontorvirksomhet, Tjenesteyting og Annet. Noen virksomheter er sertifisert etter flere krav, dette gjelder spesielt større og sammensatte virksomheter. I disse tilfellene er det definert ett hovedkrav som blir avgjørende for hvilken bransjegruppe virksomheten tilhører.

Bransjekravene består av en rekke krav innenfor syv områder; systemkrav, arbeidsmiljø, innkjøp, energi, transport, avfall og utslipp til vann. Kravene skrives som skal- og bør-krav, hvor alle skal-krav må være oppfylt for å kvalifisere til en sertifisering og bør-kravene er ment for virksomhetene å strekke seg etter. Bransjekravene er under kontinuerlig revisjon for å være relevante og aktuelle innenfor de ulike bransjene og for å følge utviklingen generelt.

Alle sertifiserte virksomheter forplikter seg til en årlig rapportering på en rekke indikatorer innenfor temaene arbeidsmiljø, innkjøp, avfall, energi og transport. I tillegg inkluderes informasjon om gjennomførte tiltak og en handlingsplan for den kommende perioden. I «Krav til alle bransjer» (Krav-id 7) står det om miljørapportering at:

«Innen 1.april skal miljørapport for foregående år leveres i Miljøfyrtårn portalen. Miljørapporten skal kunngjøres/distribueres internt, til alle ansatte og til eierne/styret. Det skal utarbeides miljørapport ved førstegangssertifisering».

Hovedhensikten med virksomhetenes innrapportering er å kunne dokumentere endringer innenfor de ulike områdene av miljøaspekter, for å vise at det jobbes systematisk for et sunnere arbeidsmiljø og et bedre ytre miljø, og for å dokumentere en kontinuerlig forbedring. Gjennom det webbaserte rapporteringssystemet har virksomhetene selv muligheten til å ta ut en miljørapport som viser deres prestasjoner. Denne kan brukes som intern eller eksternt kommunikasjon om miljøarbeidet i tillegg til at en kan sammenligne egen prestasjon med virksomheter innenfor samme bransjegruppe.

1.2 Mål

For å se på utviklingen til de sertifiserte virksomhetene samlet over tid, og hvordan de presterer i forhold til et landsgjennomsnitt, er det de siste årene utarbeidet en resultatundersøkelse hvor de samlede prestasjonene til virksomhetene presenteres.

Hovedproblemstillingene for undersøkelsen har vært:

- Hvordan har Miljøfyrtårnsertifiserte virksomheter utviklet seg over tid innenfor de innrapporterte områdene?
- Hvordan presterer de sertifiserte virksomhetene i forhold til hverandre?
- Hvordan presterer de sertifiserte virksomhetene i forhold landsgjennomsnittet for øvrig innenfor de samme statistikkområdene?

Områdene energi, avfall og sykefravær tillegges mest vekt og vil bli studert mer inngående på grunn av tilgjengelighet til et større datamateriale og mer data over tid. Dette er også områder hvor det viser seg at flest virksomheter rapporterer, og hvor dataene er av en tilsynelatende bedre kvalitet. For områdene transport og innkjøp er datagrunnlaget mer begrenset og usikkert, og er derfor tatt med i en mer begrenset versjon. De er vanskeligere å måle og kvantifisere, og mange virksomheter mangler oversikt på disse områdene.

1.3 Oppbygging av rapporten

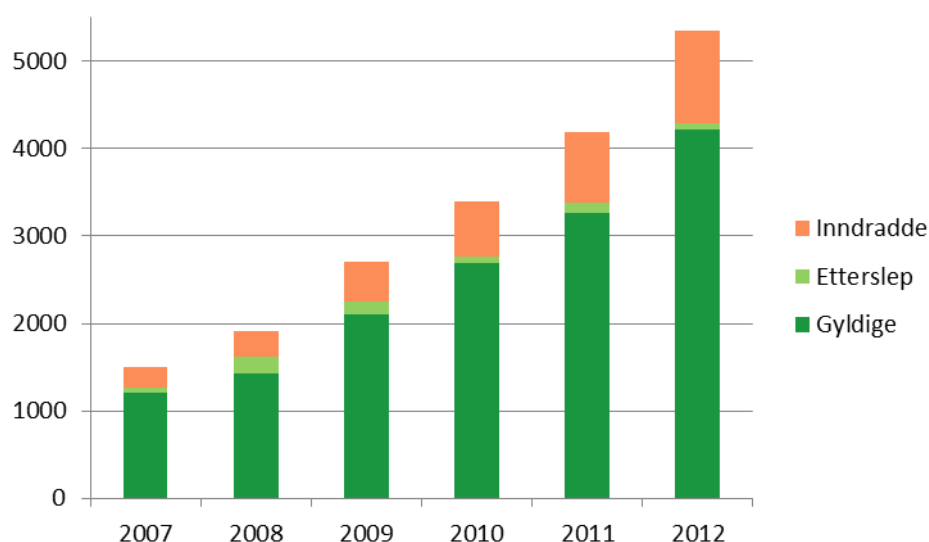
Resultatundersøkelsen 2012 er en analyse basert på data fra virksomhetenes egen årlige innrapportering gjennom et webbasert miljørapporteringssystem (MRS). Undersøkelsen tar først for seg utviklingen av antall sertifikater og antall rapporter i årets innrapportering. I de neste kapitlene presenteres statistikken innenfor områdene sykefravær, energi og avfall. Deretter sammenlignes prestasjonene til de fem største bransjene, kontorvirksomhet, barnehager, butikk, skoler og hotell, gjennom benchmarking innenfor de ulike områdene. Dette kapitlet etterfølges av en presentasjon av resultatene innenfor områdene innkjøp og transport. Undersøkelsen avsluttes med oppsummering av resultatene for 2012.

2 Miljørapporteringens omfang og størrelse

2.1 Antall sertifiserte virksomheter

Siden etableringen av Miljøfyrtårnordningen i 1997 er totalt 5349 sertifikater utstedt. Som vist i Figur 1 har det vært sterk vekst i antall sertifiseringer de siste årene. I løpet av 2011 ble 1168 nye sertifikater utstedt, og ved utgangen av 2012 hadde 4216 virksomheter et gyldig sertifikat.

Inndradde sertifikater består av virksomheter som etter tre år ikke har ønsket en resertifisering av virksomheten. I løpet av 2012 ble 246 sertifikater inndratt. Etterslep representerer virksomheter hvor sertifikatet har gått ut og resertifiseringen ikke er gjennomført innenfor den satte tidsfristen. Ved utgangen av 2012 gjaldt dette 81 virksomheter.

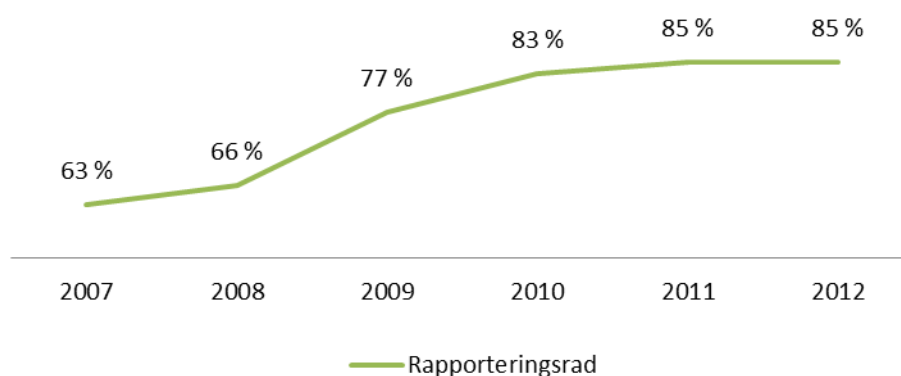

Figur 1 Totalt antall utstedte sertifikater mellom 2007 og 2012

I de siste års resultatundersøkelser er Oslo kommune skilt ut for å se nærmere på utviklingen av Miljøfyrtårn innenfor dette geografiske området. Ved utgangen av 2012 var det 858 gyldige sertifikater i Oslo kommune, 20,3 % av alle gyldige sertifikater. Antall sertifikater i Oslo har økt med 108 sertifikater siden 2011.

2.2 Miljørapportens antall og fordeling

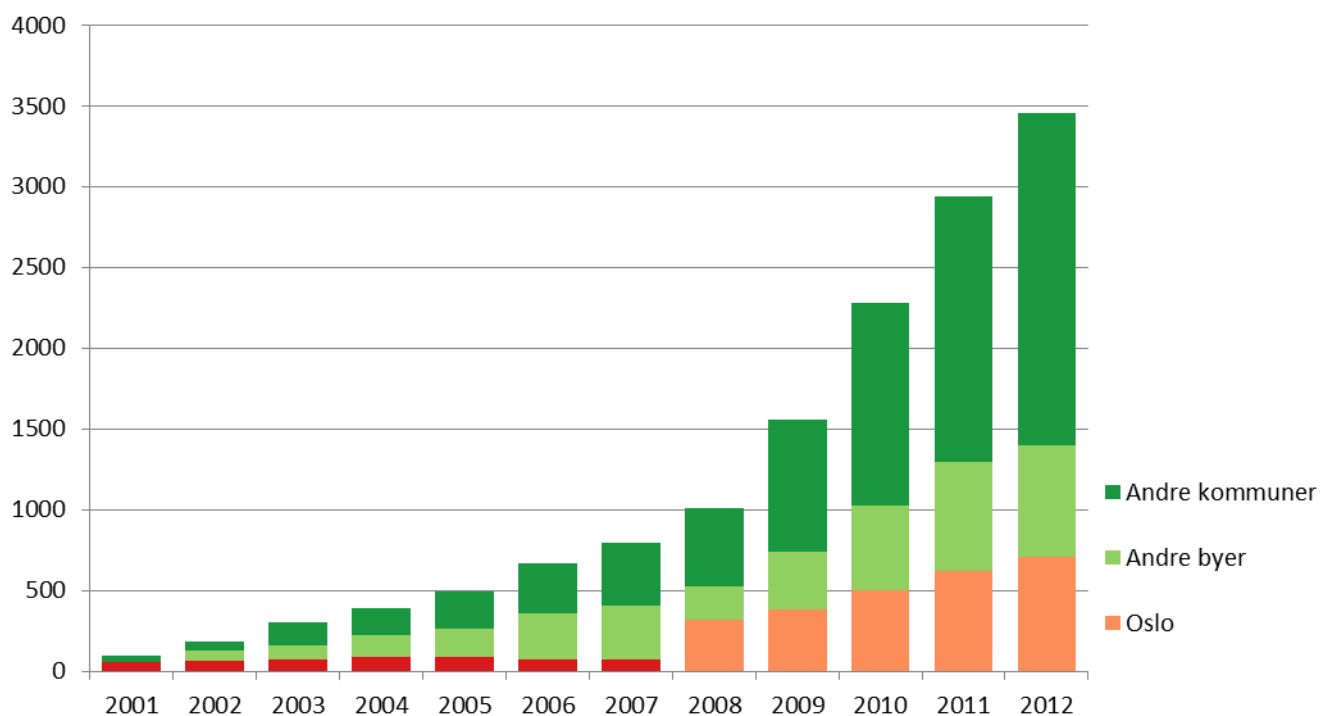
Som nevnt innledningsvis er alle sertifiserte virksomheter forpliktet til å levere miljørapport innen 1.april hvert år. Til tross for at rapportering er et krav, er det ikke alle virksomheter som oppfyller dette kravet. For rapporteringsåret 2012 var 4122 virksomheter leveringspliktige, mens 3508 virksomheter hadde levert rapporten innen 1.7.2012. Dette gir en rapporteringsgrad på 85 %. Som vist i Figur 2 er dette det samme nivået som i 2011.

Figur 2 Utviklingen i rapporteringsgrad, 2007 - 2012

Figur 3 viser antall leverte miljørapporter fordelt på virksomhetens lokasjon. Frem til 2008 valgte man å skille ut Kristiansandregionen som en egen gruppering, mens det i årene etter har vært økt fokus på sertifiseringer i Oslo. Gruppen «Andre byer» omfatter fra 2008 Bergen, Kristiansand, Trondheim, Stavanger og Tromsø.

Totalt er det en økning på 513 miljørapporter i 2012, og det observeres en økning i alle grupperingene.

Figur 3 Antall leverte miljørapporter etter kommune, 2001 - 2012

2.3 Kontinuitet og kvalitet i data

For å kunne gjøre en tilfredsstillende analyse av prestasjoner og trender over tid er det viktig å ha et så bredt og stort utvalg som mulig med tall av god kvalitet. På grunn av lavere rapporteringsgrad og færre rapporteringspliktige virksomheter tidligere år, finnes det begrenset tilgang til tidsserier i databasen. I årets resultatundersøkelse er derfor analyser over tid begrenset til periodene 2009-2012 og 2010-2012. Dette er gjort for å beholde en maksimal størrelse på utvalget.

Som nevnt baseres analysene i Resultatundersøkelsen på data fra miljørapportene som virksomheten selv leverer. Dette fører til at kvaliteten av resultatene ikke blir bedre enn kvaliteten av de dataene virksomhetene rapporterer. Det er stor variasjon mellom hvor mye arbeid virksomheten legger ned i innrapporteringen og hvor mye kunnskap de har rundt de områdene som rapporteres. Dette fører til at det for enkelte områder er høy grad av feilrapportering og usikkerhet rundt data. Det ble sammen med Resultatundersøkelsen 2010 gitt en rekke anbefalinger til Miljøfyrtårn for hvordan heve kvaliteten på innrapporteringene. Disse anbefalingene er ikke tatt tak i, og er derfor fortsatt gjeldende.

På grunn av det høye antallet innleverte rapporter vil det være svært kapasitetskrevenende å skulle kvalitetssikre hver enkelt rapport. I stedet er de høyeste og laveste verdiene i utvalget sjekket, i tillegg til at en sammenligning er gjort med innrapportert i 2011. Dersom det har vært store forskjeller, er virksomhetene utelatt fra utvalget.

3 Arbeidsmiljø

3.1 Innledning

Arbeidsmiljø og HMS er en viktig del av Stiftelsen Miljøfyrtårns grunnlag. Krav til alle bransjer stiller en rekke krav til sertifiserte virksomheter innenfor området arbeidsmiljø, blant annet at alle virksomheter skal ha gjennomført HMS kurs i henhold til arbeidsmiljøloven, og tilrettelegge for et godt arbeidsmiljø gjennom medarbeidersamtaler og tilrettelagt fysisk trening.

Det er utfordrende å finne gode, kvantitative mål på et kvalitativt område som arbeidsmiljø, og i miljørapporteringen brukes sykefraværsprosenten som en indikator for arbeidsmiljø. Sykefravær kan være en indikator på tilstanden til arbeidsmiljøet på arbeidsplassen og de ansattes trivsel. Ikke all sykdom kan relateres til arbeidsplassen, likevel kan i mange tilfeller varigheten av sykefraværet påvirkes av hvordan virksomheten tilrettelegger for å få den ansatte raskt tilbake i arbeid.

Sykefravær i virksomhetene måles i andel tapte årsverk. Dette regnes ut ved å dele antall dager ansatte har vært borte fra jobb på avtalte arbeidsdager. Både langtidsfravær, korttidsfravær samt egenmeldinger regnes som sykefravær. Fravær på grunn av andres sykdom, som for eksempel barn, tas ikke med i denne utregningen. Statistikken brukt i resultatundersøkelsen presenteres som totalt sykefravær, det vil si total andel tapte dagsverk i alle virksomhetene sammenlagt.

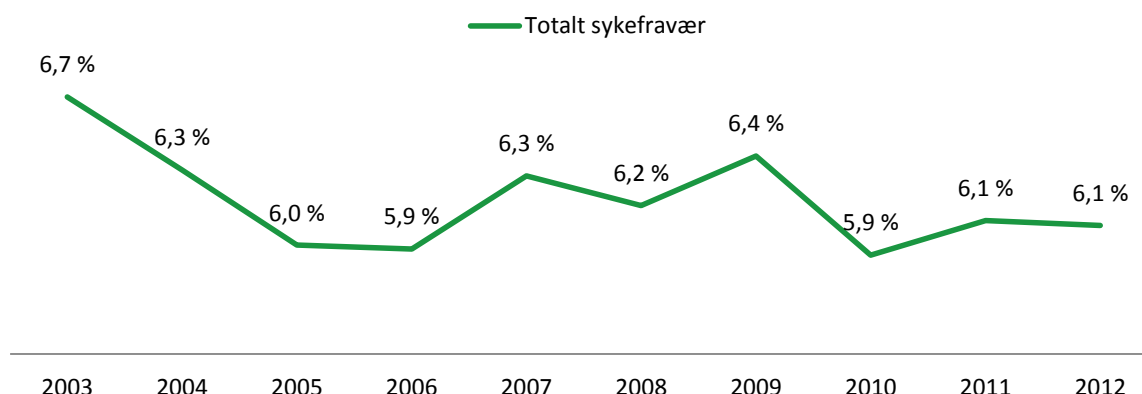
3.2 Datagrunnlag

I likhet med tidligere år er sykefravær den indikatoren flest virksomheter har rapportert. Totalt rapporterte 3 340 virksomheter sykefraværet for 2012. Analysen i dette kapittelet er basert på data fra 3 175 virksomheter, 165 virksomheter er dermed tatt ut av datagrunnlaget av ulike årsaker.

Hovedgrunnene til at virksomheter utelukkes er at de rapporterer et sykefravær som ikke representerer den enkelte virksomheten, ikke har tall for hele året eller inkluderer fravær på grunn av barns sykdom i statistikken. 77 virksomheter har ikke rapportert sykefraværet i egen virksomhet, men rapporterer et gjennomsnitt for konsernet eller kjeden de er en del av. 54 virksomheter har ikke rapportert sykefraværet for hele 2012, flertallet av disse virksomhetene er enheter i Oslo Kommune. Kommunen har i 2012 innført et nytt HR-system som har ført til at sykefraværet kun er rapportert frem til september. 25 virksomheter inkluderer fravær på grunn av barns sykdom. Andre grunner til at virksomheter er tatt ut av utvalget er at de kun rapporterer enten korttids- eller langtidssykefravær.

3.3 Utvikling i sykefravær over tid

Sykefraværet blant de sertifiserte virksomhetene var 6,05% i 2012. Til sammenligning var sykefraværet 6,07 % i 2011. Figur 4 viser utviklingen i det totale sykefraværet blant de sertifiserte virksomhetene de siste ti årene.

Figur 4 Utvikling i sykefravær 2003 - 2012

Tabell 1 presenterer utviklingen i sykefraværet over tid for et likt utvalg. For virksomheter som har rapportert de siste 4 årene har sykefraværet totalt sett gått ned fra 6,5 % til 5,9 %. For 3 116 virksomheter som har rapportert sykefravær for både 2011 og 2012 er sykefraværet redusert fra 6,03 % til 5,91 %.

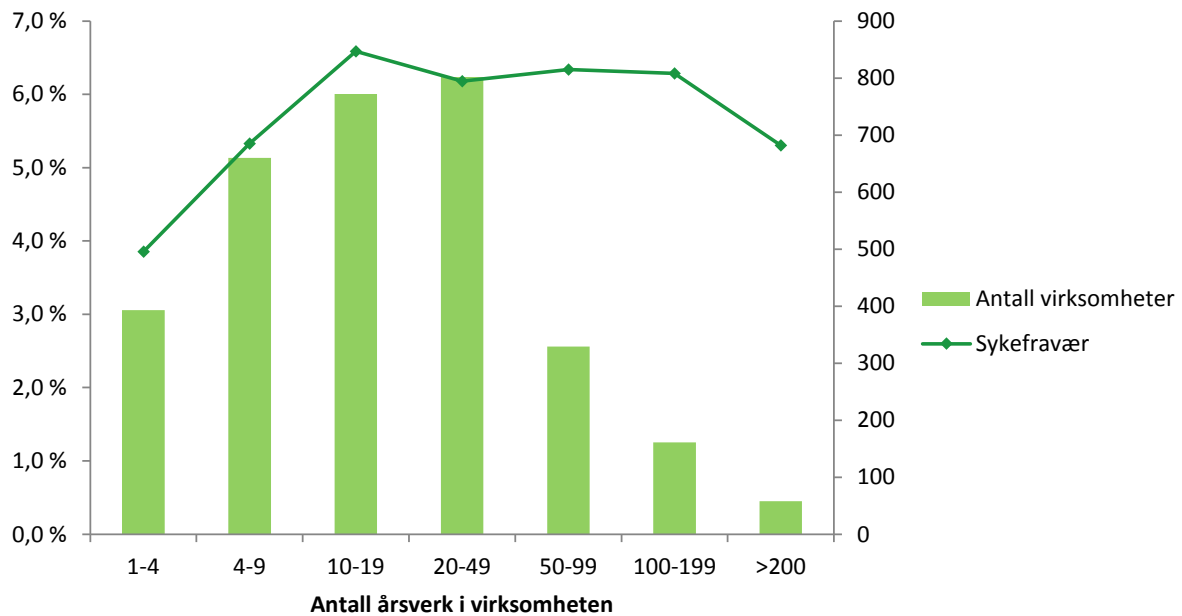
Tabell 1 Utvikling i sykefravær 2009 - 2012, likt utvalg

Likt utvalg:	2009	2010	2011	2012
2009-2012 (1364)	6,50 %	5,90 %	6,00 %	5,90 %
2010-2012 (2291)		6,16 %	6,21 %	6,10 %
2011-2012 (3116)			6,03 %	5,91 %

3.4 Sykefravær fordelt på virksomhetens størrelse

Det er i tidligere resultatundersøkelser observert en sammenheng mellom virksomhetens størrelse og sykefraværet. Se Figur 5. I likhet med de siste års undersøkelser har de minste virksomhetene det laveste sykefraværet i 2012, et sykefravær på 3,9 %. Virksomhetene med 4-9 årsverk og 200 eller flere har 5,3 % i sykefravær.

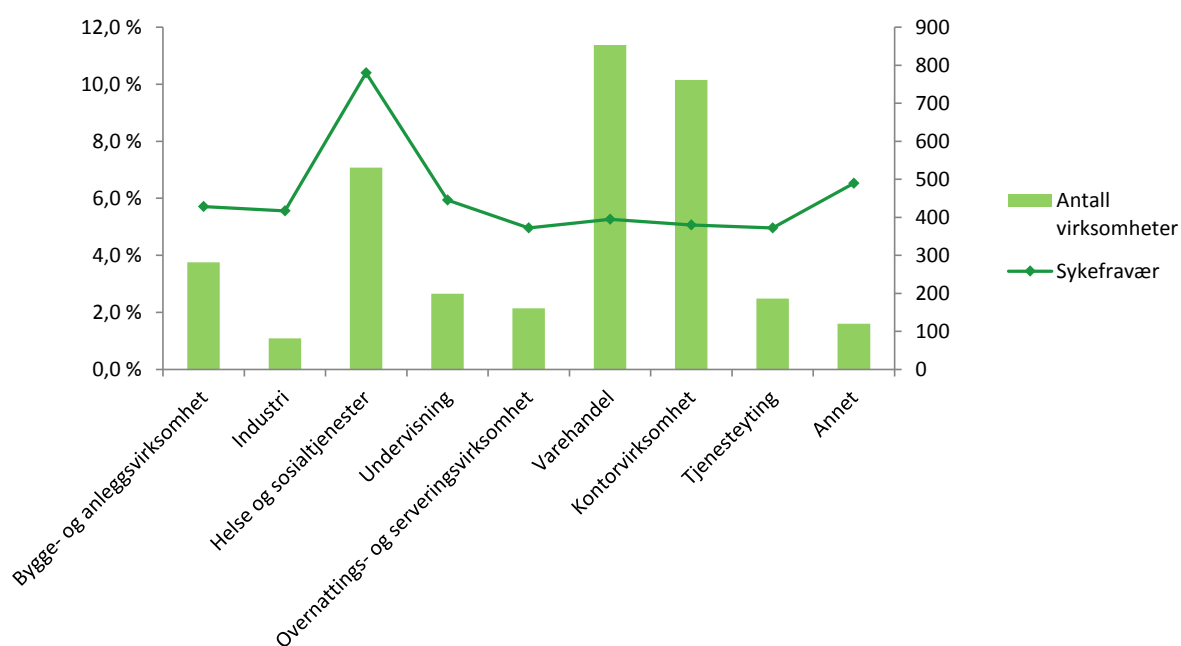
Det høyeste sykefraværet observeres i gruppen med 10 til 19 årsverk. Sykefraværet er her 6,6 %, en nedgang sammenlignet med 2011. Blant de 772 virksomhetene i denne gruppen er 242 virksomheter innenfor bransjegruppen helse- og sosialtjenester, med et sykefravær på 9,4 %.

Figur 5 Totalt sykefravær og antall virksomheter fordelt etter virksomhetens størrelse

3.5 Sykefravær fordelt på bransjegrupper

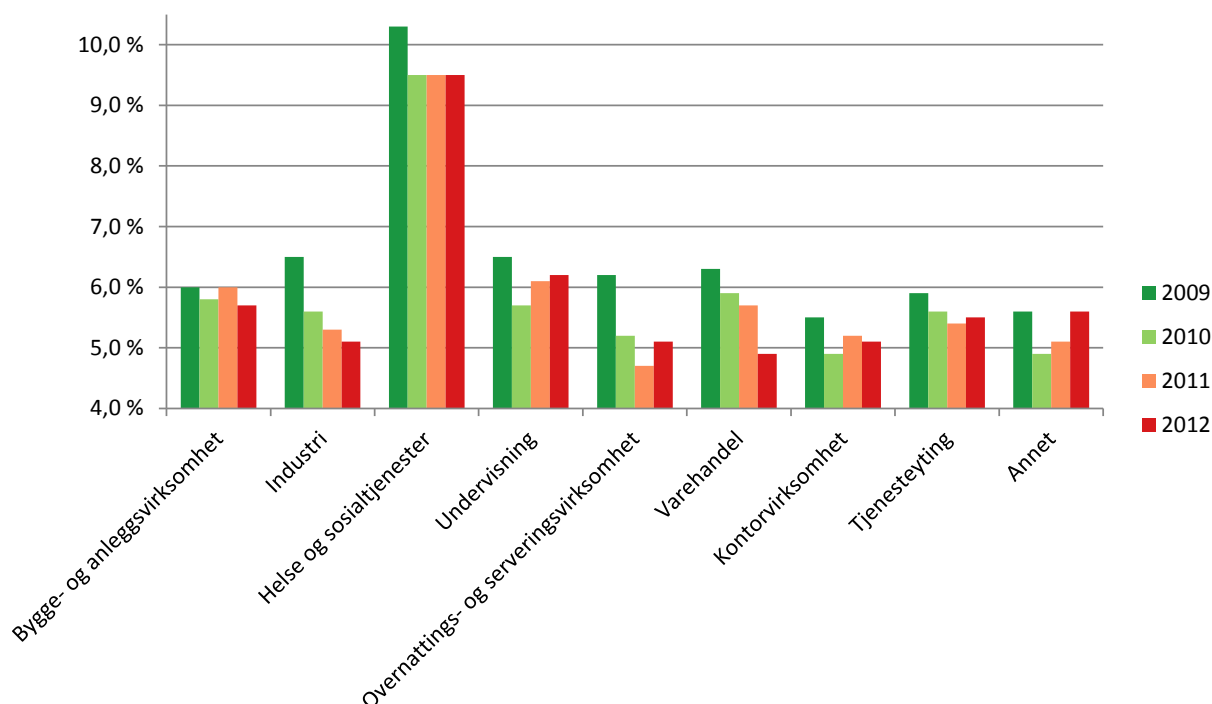
Sykefravær kan påvirkes av den type virksomhet en driver, og enkelte bransjer er tradisjonelt sett mer utsatt for høyere sykefravær enn andre. Det er derfor gjennomført en fordeling av sykefravær per bransjegruppe for å kunne se eventuelle sammenhenger. I Figur 6 presenteres det totale sykefraværet for hver bransjegruppe. I figuren representerer kurven sykefraværet til de ulike bransjegruppene, mens antall virksomheter inkludert i hver gruppe synliggjøres ved hjelp av søylene og den høyre y-aksen.

Figur 6 Totalt sykefravær og antall virksomheter per bransjegruppe

Det høyeste sykefraværet, 10,4 %, observeres i bransjegruppen Helse- og sosialtjenester, som er den bransjegruppen som har hatt det høyeste sykefraværet de siste årene. Dette er en økning i sykefraværet sammenlignet med 2011. Bransjegruppen består av blant annet barnehager og sykehjem hvor fraværsprosenten tradisjonelt er høyere enn i andre yrker. Dette er også en bransjegruppe hvor andelen kvinnelige ansatte er høy, og mange virksomheter kommenterer i miljørapportene at en del langtidssykemeldinger knyttes til svangerskap.

Figur 7 viser utviklingen i sykefraværet fra 2009 til 2011 fordelt på bransjegrupper. Sykefraværet baserer seg på miljørapportene fra 1 364 virksomheter som har levert rapport alle fire årene. Den største endringen observeres i bransjegruppen Industri og Varehandel som har redusert sykefraværet med 1,4 prosentpoeng fra 2009 til 2012. Undervisning har de siste tre årene hatt en økning i sykefraværet, mens overnattings- og serveringsvirksomhetene og tjenesteyting har en økning fra 2011 til 2012. Bransjegruppen helse- og sosialtjenester har hatt et jevnt sykefravær siden 2009.

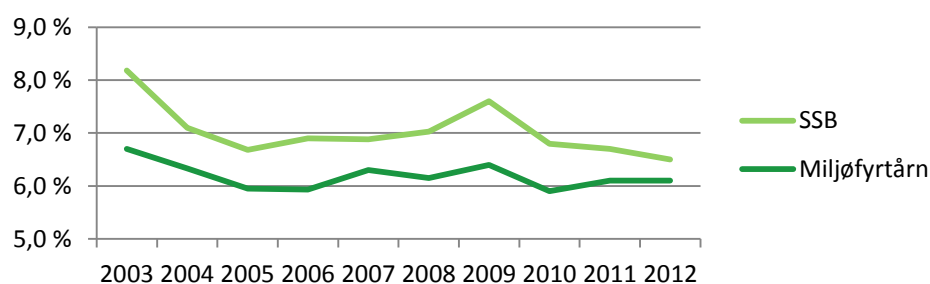

Figur 7 Totalt sykefravær etter bransjegruppe 2009-2012, likt utvalg (1364 virksomheter)

3.6 Sammenligning med statistikk fra statistisk sentralbyrå

For å sammenligne de sertifiserte virksomhetenes prestasjoner innenfor området sykefravær med andre virksomheter benyttes statistikken for sykefravær fra statistisk sentralbyrå (SSB)¹. Statistikken fra SSB er basert på Sykemeldingsregisteret og en utvalsundersøkelse til ca 10 000 bedrifter om egenmeldt fravær. Sykefraværsprosenten inkluderer i likhet med statistikken fra Miljøfyrtårn både legemeldt og egenmeldt sykefravær, og inkluderer ikke fravær på grunn av barns sykdom. Både hos Miljøfyrtårn og SSB regnes sykefraværsprosenten ut som sykefraværsdager i prosent av avtalte dagsverk.

I likhet med tidligere års sammenligninger er sykefraværet blant Miljøfyrtårnvirksomhetene også i 2012 lavere enn tallene fra SSB som vist i Figur 8. Mens det generelle sykefraværet rapportert til SSB synker fra 6,7% til 6,5 % ligger sykefraværet hos de sertifiserte virksomhetene stabilt på 6,1%.

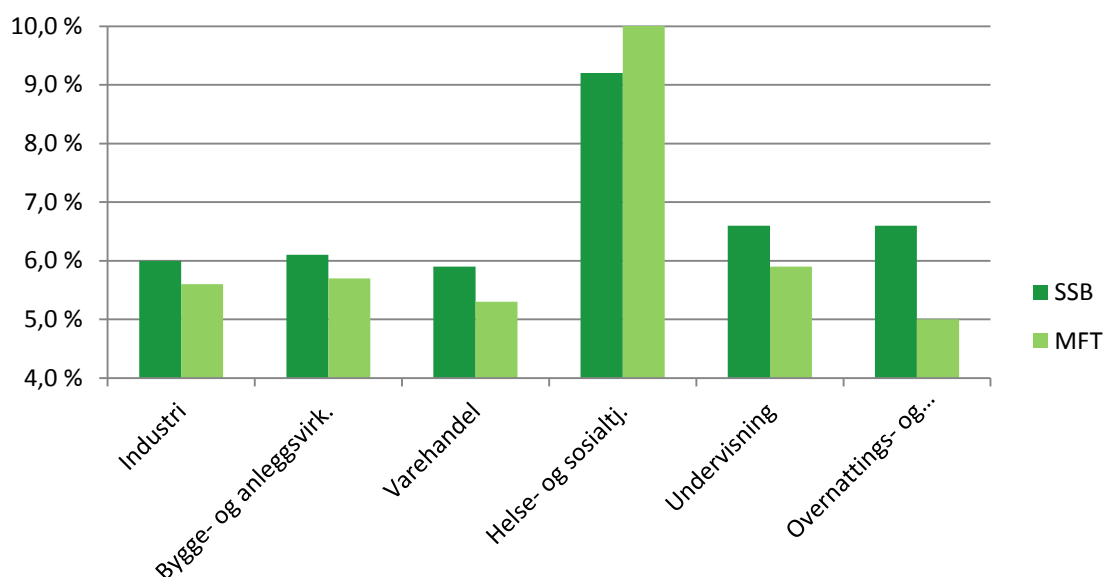

Figur 8 Totalt sykefravær i Miljøfyrtårn sammenlignet med SSB, 2003-2012

¹ Tabell 07869

En lavere sykefraværspersent blant de sertifiserte virksomhetene kan tilskrives en rekke faktorer. Det kan være at man gjennom sertifiseringsprosessen blir mer bevisste arbeidsmiljøet ved arbeidsplassen og dermed virker positivt inn på sykefraværet. I tillegg kan det være at virksomheter som er sertifiserte er mer proaktive enn andre og legger mer vekt på tiltak. Men det kan også forklares av at sertifiseringsordningen først og fremst rettes mot små- og mellomstore virksomheter. Som vist ovenfor kan det være en sammenheng mellom virksomhetens størrelse og sykefravær.

Den samme trenden viser seg også når en sammenligner sykefraværet innenfor de ulike bransjegruppene som i Figur 9. Med unntak av bransjegruppen Helse- og sosialtjeneste presterer de sertifiserte virksomhetene bedre enn landsgjennomsnittet til SSB. Den største forskjellen observeres hos hotell- og serveringsvirksomhetene som har et sykefravær som er 1,6 prosentpoeng lavere enn hos SSB.

Figur 9 Sammenligning av sykefravær mellom SSB og Miljøfyrtårn, bransjegrupper

4 Energibruk

4.1 Innledning

Energibruk og energieffektivitet er prioriteringsområder i forbindelse med miljø- og klimadebattene. I tillegg til å redusere strømforbruket kan virksomhetene benytte seg av alternative strømkilder for å redusere miljøpåvirkningen av sitt energiforbruk. Flere av de sertifiserte virksomheter rapporterer at de benytter vannbåren- og jordbårenvarme, varmepumper, fjernvarme og solcellepanel.

I følge Statistisk Sentralbyrå (SSB) utgjør elektrisitet om lag 50 % av det norske sluttforbruket av energi. Ettersom den norske elektrisitetsproduksjonen er basert på vannkraft kan det forekomme stor variasjon fra år til år i produksjonsmengde, noe som sammen med forbruk påvirker strømprisen. Dette tilsier at Miljøfyrtårnvirksomhetene har mye å tjene på god energieffektivitet, og har i tillegg til å ta hensyn til miljøet et økonomisk insentiv til å redusere sitt strømforbruk.

Krav til alle bransjer sier blant annet at ENØK tiltak skal gjennomføres i virksomheten, og at virksomheten gjennom "interne rutiner skal sikre lavt energibruk til oppvarming, ventilasjon, lys og produksjon". Det er ikke satt kvantitative mål for energiforbruk gjennom bransjekravene. Virksomhetene skal registrere energiforbruket månedlig og rapportere totalsummen i den årlige miljørapporten. Det rapporteres innenfor syv områder i miljørapporten; energiforbruk av elektrisitet, olje, gass, fjernvarme og bioenergi i kWh, oppvarmet areal i kvadratmeter og energimerket til bygget.

Energiforbruk er i utgangspunktet lett å registrere, og derfor en god miljøindikator for små og mellomstore bedrifter. Statistikken beregnes ved gjennomsnittlig energiforbruk basert på antall virksomheter. Dette betyr at hver virksomhet blir tillagt like stor vekt uavhengig av størrelse på bygget eller virksomheten eller beliggenhet.

4.2 Datagrunnlag

Til tross for at energibruk i utgangspunktet er en enkel faktor å registrere inneholder datagrunnlaget en del usikkerhet og feilrapportering. Usikkerheten i tallene kan knyttes til at enkelte virksomheter kan se ut til å ha misforstått benevnelsen tallene skal oppgis i (kWh), at man bare rapporterer for deler av året eller gjør tydelige skrivefeil. For 2012 har 3099 virksomheter rapportert energiforbruk i sin miljørapport. 96 virksomheter er tatt ut av datagrunnlaget som gir et utvalg på 3006 i årets analyse. Flest virksomheter er utelatt fordi de rapporterer svært høye eller lave verdier sammenlignet med resten av bransjen de tilhører eller med egne rapporteringer fra tidligere. Dette gjelder 52 virksomheter. 14 virksomheter klarer ikke å skille ut sitt eget energiforbruk fra enten kjeden eller bygget de tilhører. Andre grunner til at virksomhetene er utelatt er at de kun har rapportert deler av energiforbruket sitt, at rapporteringen kun gjelder deler av året, at det er usikkerhet knyttet til rapportering av areal og at det er benyttet unøyaktige måle eller anslags metoder.

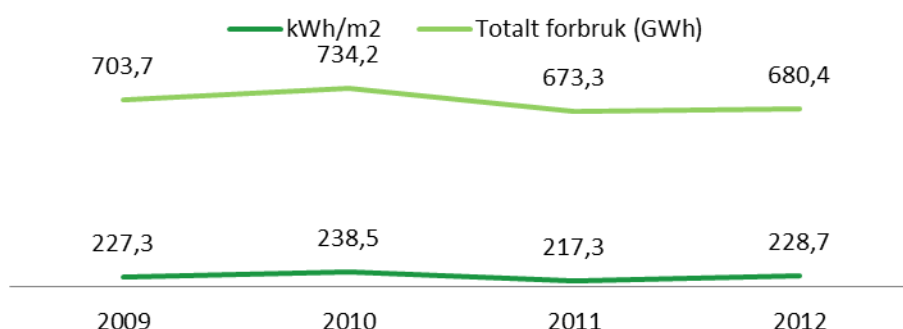
Rapporteringspunktet oppvarmet areal er en av faktorene som påvirker usikkerheten i tallmaterialet. Enkelte virksomheter opplyser et areal for bare kontorområder, mens energibruken representerer hele virksomhetens bruk. Ved for eksempel produksjon eller i

virksomheter med store kjølerom gir dette et lite representativt bilde av energibruk per areal når man sammenligner ulike typer virksomheter.

I likhet med tidligere år er dataene for 2012 ikke temperaturkorrigert. Mange virksomheter kommenterer temperaturendringer i miljørapportene sine, og dette er en faktor som kan ha bidratt til den reduksjonen i energiforbruket som vi ser i årets resultater.

4.3 Utvikling i energiforbruk over tid

For 2012 har 3114 virksomheter rapportert energiforbruk, og har et gjennomsnittlig forbruk på 237 kWh/m². Figur 10 viser at det spesifikke energibruket i 2012 er på sitt nest høyeste nivå i løpet av de fire siste årene når en ser på et likt utvalg på 940 virksomheter. Det samme gjelder for totalt energiforbruk.

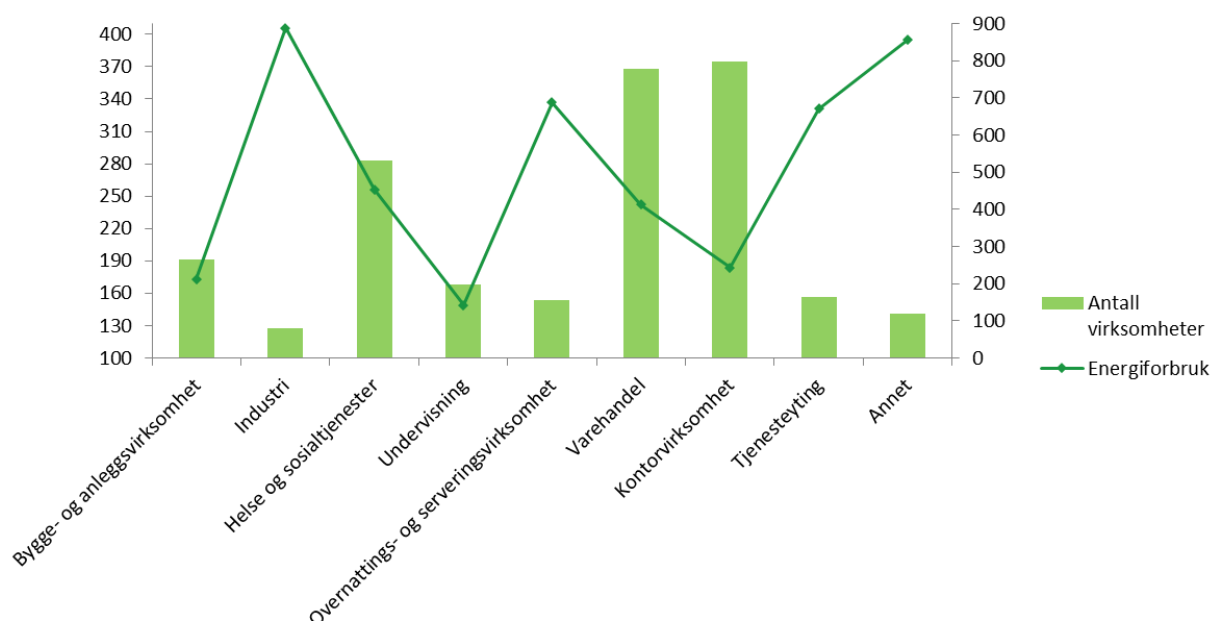

Figur 10 Spesifikt og totalt energibruk 2009 - 2012, likt utvalg (940 virksomheter)

4.4 Bransjevis energibruk

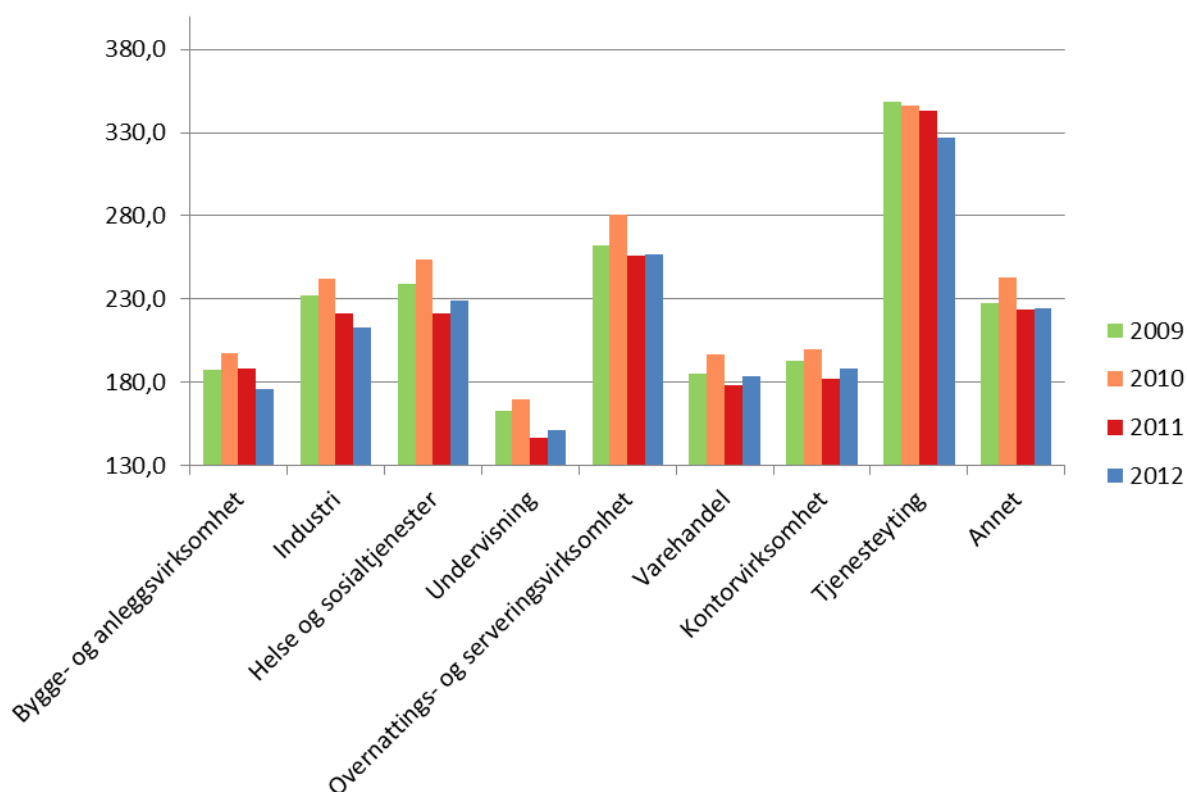
Figur 11 presenterer det gjennomsnittlige energiforbruket per kvadratmeter innenfor de ulike bransjegruppene. I tillegg inkluderer figuren antall virksomheter som er inkludert i statistikken innenfor de ulike grupperingene. Kurven for energiforbruk viser stor variasjon mellom bransjegruppene.

Det høyeste energiforbruket observeres for bransjegruppen «Industri» som har et gjennomsnittlig energiforbruk på 406 kWh/m². Her er imidlertid antall virksomheter et lite utvalg, så resultatet kan være usikkert. I likhet med 2011 er det bransjegruppen «Undervisning» som har det laveste energiforbruket med 149 kWh/m².

Figur 11 Spesifikt energibruk og antall virksomheter per bransjegruppe

Utviklingen i energiforbruket per bransjegruppe fra 2009 til 2012 presenteres i Figur 12. Bygg- og anlegg, Industri og Tjenesteyting har redusert forbruket sitt fra 2011-2012. Den største økningen har Kontorvirksomhet, som har økt forbruket med 6,4 kWh/m². Alle bransjegruppene ligger på et lavere forbruksnivå i 2012 enn i 2009.

Figur 12 Spesifikt energiforbruk 2009 – 2012 per bransjegruppe, likt utvalg (940 virksomheter)

Til sammen har 47 % av de sertifiserte virksomhetene redusert energiforbruket sitt fra 2011 til 2012. I tabell 2 presenteres andelen av bransjegruppene som har redusert energiforbruket i 2012.

Tabell 2 Andel av bransjegruppene som har redusert energiforbruket sitt fra 2011 til 2012

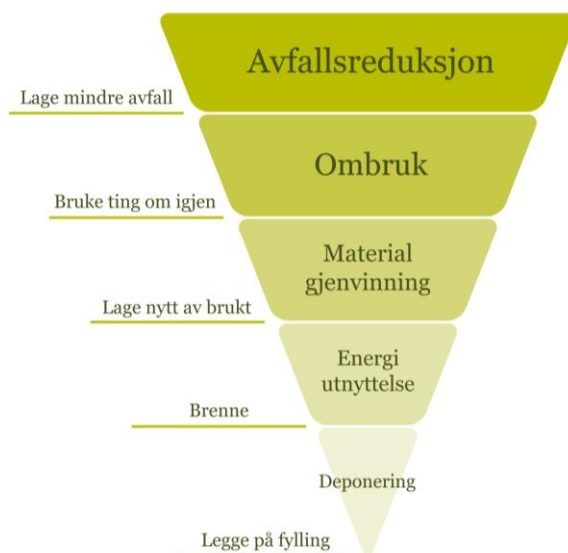
	Antall:	Redusert 2011:	Andel:
Annet	94	48	51 %
Bygge- og anleggsvirksomhet	222	109	49 %
Helse og sosialtjenester	428	168	39 %
Industri	70	32	46 %
Kontorvirksomhet	679	305	45 %
Overnattings- og serveringsvirksomhet	132	50	38 %
Tjenesteyting	143	121	85 %
Undervisning	168	67	40 %
Varehandel, reparasjon av motorvogner	689	334	48 %

5 Avfall, sortering og gjenvinning

5.1 Innledning

Avfall oppstår i alle virksomheter i alle næringsgrupper, og er et uunngåelig problem. Det er derfor viktig å håndtere avfallet på en riktig måte når det først har oppstått. Stiftelsen Miljøfyrtårn har som mål at de sertifiserte virksomhetene skal øke andelen avfall som sorteres til material- og energigjenvinning samt begrense de totale avfallsmengdene.

Figur 13 viser hvordan Miljøfyrtårn ser på prioriteringen av avfallshåndtering. Avfall kan enten kildesorteres etter ulike fraksjoner eller leveres som usortert restavfall. Usortert avfall kan energigjenvinnes eller leveres til deponi. Deponi var lenge den vanligste måten å kvitte seg med avfall på, og er fortsatt det i store deler av verden. I Norge har det vært forbudt å deponere biologisk nedbrytbart avfall siden 1.juli 2009, med noen unntak².

Figur 13 Avfallspyramiden (LOOP, 2011)

Det er vanskelig å finne gode indikatorer på avfall, da det er ønskelig med en høy sorteringsgrad samtidig som avfallsmengdene holdes lavest mulig. Sorteringsgrad er andelen av de totale avfallsmengdene virksomhetene kildesorterer. Disse to indikatorene kan påvirke hverandre i både positiv og negativ retning, og må derfor sees i sammenheng med hverandre. En økning i sorteringsgrad er ikke nødvendigvis positiv dersom den kommer som resultat av økte avfallsmengder. Det er heller ikke sikkert det er negativt at sorteringsgraden reduseres dersom det skyldes en reduksjon i de totale avfallsmengdene.

Bransjekravet som gjelder for alle sertifiserte virksomheter stiller en rekke krav under området avfall. Avfallsreducerende tiltak skal årlig føres inn i handlingsplanen i miljørapporten, bruk av engangsartikler skal være redusert til et absolutt minimum og

² Avfall som tillates deponert er betong og tegl, gateoppsop, forurenset jord og forurensede muddermasser, ristgods, silgods og sandfang-avfall fra avløpsrensaneanlegg og avløpsslam som ikke tilfredsstiller kvalitetskravene for gjødselvarer.

kildesorteringsinstruks skal være utarbeidet og tilgjengelig. I tillegg skal kildesorterte mengder rapporteres i miljørapporten og restavfallet skal årlig reduseres i forhold til antall årsverk/brukere/omsetning.

5.2 Datagrunnlag

Rapportering av avfall kan være vanskeligere og mer tidkrevende enn de andre områdene for innrapportering. Dette påvirker kvaliteten av og usikkerhet rundt avfallsstatistikken. Rapporteringsskjemaet for avfall kan i tillegg for mange virke komplisert og vanskelig. Som påpekt i tidligere Resultatundersøkelser krever rapporteringsskjemaet rapportering på flere områder i tillegg til at man innenfor enkelte områder må velge blant flere alternativer.

I rapporteringsskjemaet kan man velge om man vil rapportere verdiene i liter eller kilo. Her er det mange virksomheter som gjør feil, og legger kilo-verdier i liter-feltet og omvendt. Deretter må man velge fra en dropp-fane form for gjenvinning av materialet. I tillegg gis det innenfor områdene papp og restavfall flere alternative felt for rapportering hvor man må velge det som passer best for virksomheten. Fra innrapporteringene kan det virke som at ikke alle virksomhetene har et like bevisst forhold til hvilket felt man fyller ut. Det observeres store variasjoner ved at det fylles ut i forskjellig felt fra år til år. Enkelte fyller ut alle feltene med de samme verdiene, noe som fører til dobbelrapportering.

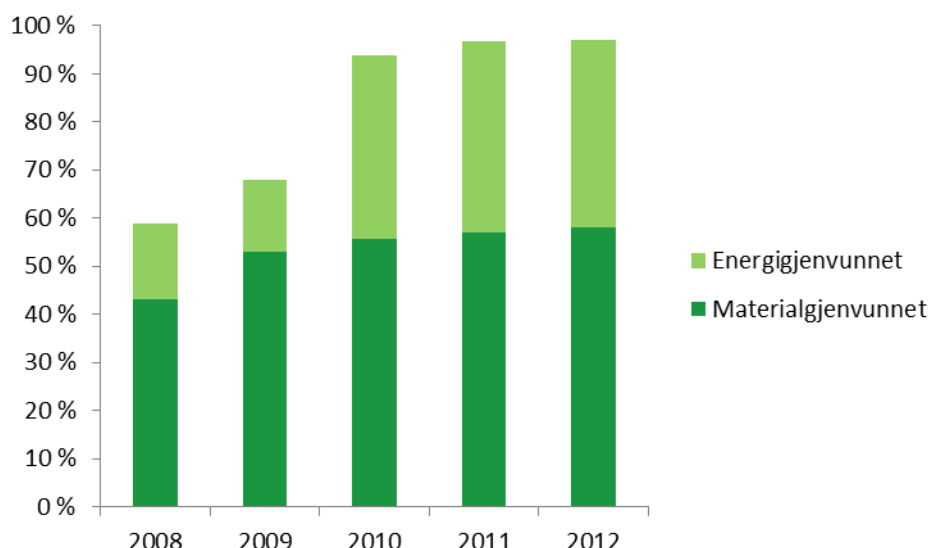
Det er stor variasjon mellom metodene virksomhetene bruker for å registrere og beregne sine avfallsmengder. Enkelte virksomheter får eksakte tall på vekt på det leverte avfallet av sine renovasjonsselskaper, mens andre registrerer alt avfall som blir kastet i løpet av året selv eller foretar stikkprøver i løpet av en eller flere uker som utgjør grunnlag for beregning av en årlig mengde. Dersom den totale avfallsmengden er basert på en eller to måleuker eller -dager i løpet av et år kan man risikere at tallgrunnlaget ikke er representativt for virksomheten. Dette gjelder eksempelvis virksomheter som ikke har hatt varelevering i de aktuelle ukene og barnehager som har hatt fravær av flere barn i løpet av uken avfallet har målt. I tillegg risikerer man også at visse avfallstyper som ikke tømmes på ukentlig basis kommer med i utregningen, som for eksempel glass og metall.

Til sammen har 3142 virksomheter rapportert avfallsmengder i miljørapporten for 2012. Til sammen er 141 utelatt som gir et utvalg på 3001 virksomheter i årets analyse.

Hovedgrunnen for å bli utelatt er at det i 2012 rapporteres verdier som er svært høye eller lave sammenlignet med 2011. Dette gjelder 74 virksomheter. Andre grunner for at virksomheter ikke er tatt med er at de ikke har rapportert alle fraksjonene som de kommenterer at de måler eller som er rapportert tidligere, at innrapporteringen ikke representerer den enkelte virksomheten, at avfallsmengden kun er for deler av året eller at det er foretatt unøyaktige målinger eller anslag.

5.3 Utvikling i gjenvinningsgrad og sorteringsgrad over tid

Etter at det i midten av 2009 ble forbudt å deponere biologisk nedbrytbart avfall ser en økning i gjenvinningsprosenten blant Miljøfyrtårn virksomhetene. I Figur 14 observeres en stor økning i den gjennomsnittlige mengden avfall som blir energigjenvunnet etter 2009, mens andelen som er materialgjenvunnet har økt jevnt fra 43 % i 2008 til 58 % i 2012.

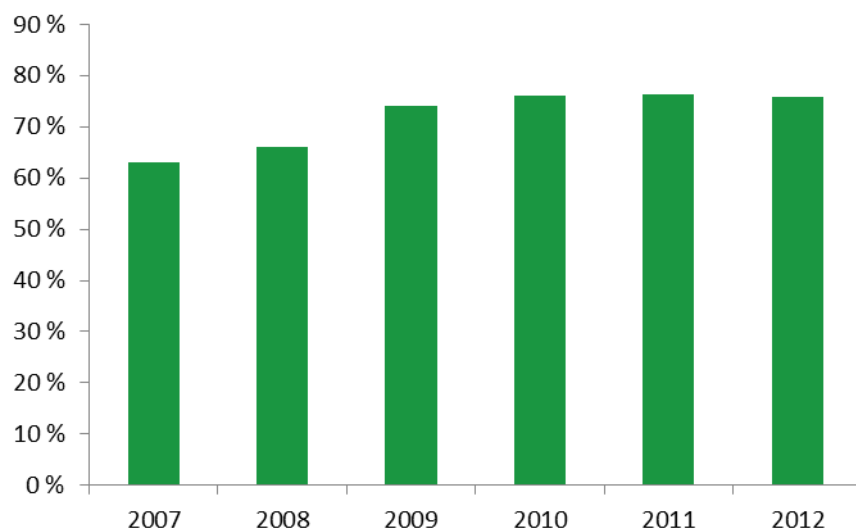
Figur 14 Gjennomsnittlig material- og energigjenvinning, 2008 - 2012

I 2012 hadde Miljøfyrtårnvirksomhetene en gjennomsnittlig sorteringsgrad på 66,7%. Til sammenligning var den gjennomsnittlige sorteringsgraden 65,8 % i 2011, men da med 556 færre virksomheter i utvalget. Utviklingen i den gjennomsnittlige sorteringsgraden helt tilbake til 1997 presenteres i Figur 15. Utviklingen i sorteringsgraden må sees i sammenheng med den sterke økning i antall sertifiserte virksomheter det har vært de siste årene. Eksempelvis er det året med høyest sortering, 2001 med 70 %, beregnet på grunnlag av kun 98 virksomheter.

Figur 15 Gjennomsnittlig avfallssortering 1997 - 2012

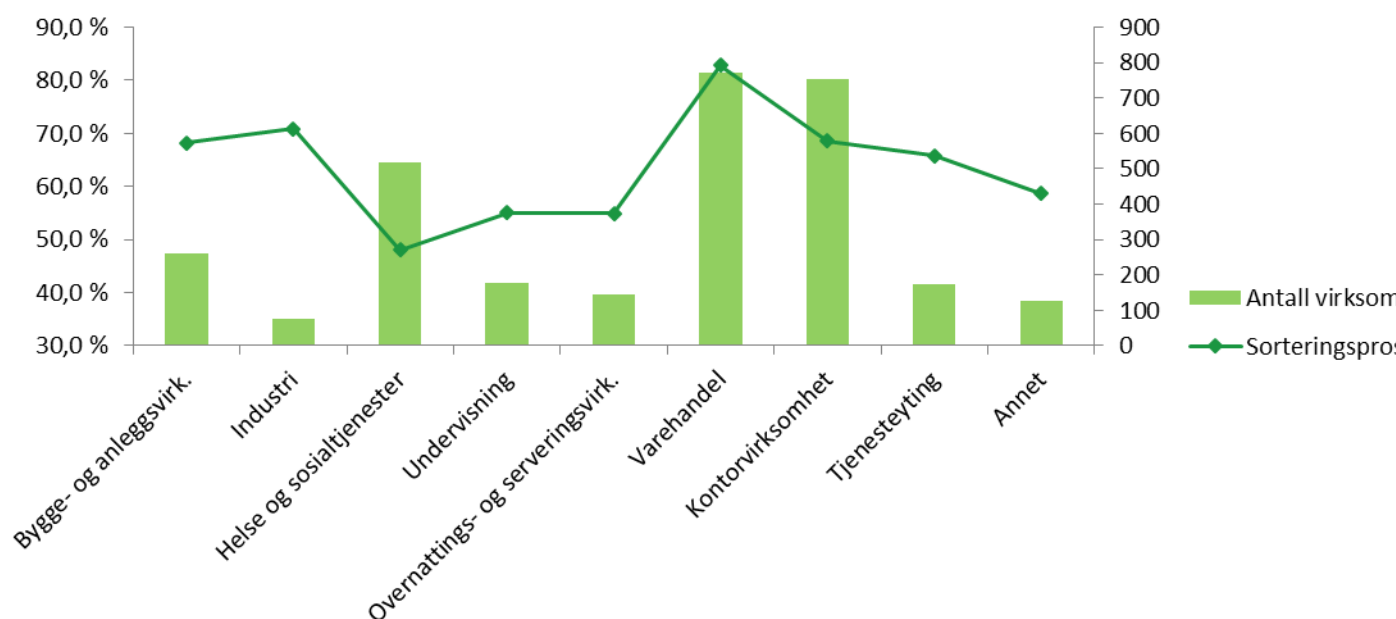
Ved å se på den kildesorterte andelen av de totale avfallsmengdene til virksomhetene er det ingen betydelig forskjell mellom rapporteringsårene 2010, 2011 og 2012, som vist i Figur 16. Den totale sorteringsprosenten for 2012 er 75,9 %. At den totale sorteringsprosenten er høyere enn den gjennomsnittlige indikerer en variasjon i virksomhetenes sorteringsprosjenter, og at virksomhetene som generer mest avfall er flinke å sortere.

Figur 16 Total avfallssortering 2007 - 2012

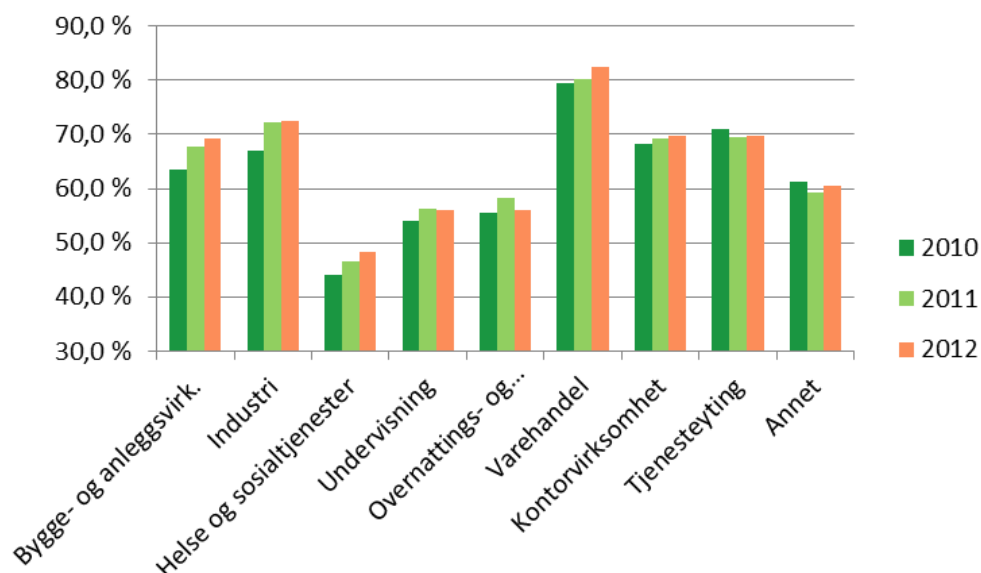
5.4 Bransjevis avfallssortering

Den gjennomsnittlige avfallssorteringen innenfor de ulike bransjegruppene presenteres i Figur 17. Bransjegruppen «Varehandel» presterer best med en sorteringsgrad på 82,8 %. I likhet med resultatene fra 2010 og 2011 er det «Helse- og sosialtjenester» som kommer dårligst ut også i år, med en gjennomsnittlig sorteringsgrad på 48,1 %. Alle andre bransjegrupper varierer mellom 55 % og 71 %.

Figur 17 Gjenomsnittlig sorteringsprosent og antall virksomheter per bransjegruppe

Totalt har 1893 virksomheter levert miljørapport for alle årene 2010, 2011 og 2012. Utviklingen i den gjenomsnittlige sorteringsgraden blant disse virksomhetene fordelt etter bransjegruppe presenteres i Figur 18. Bygge- og anleggsvirksomhet har den sterkeste økningen i sorteringsgrad fra 63,6 % i 2010 til 69,2,4 % i 2012. Både bransjegruppen tjenesteyting og annet har en nedgang i sorteringsgraden, mens resten av bransjegruppene ser en forbedring i 2012 sammenliknet med 2010.

Figur 18 Gjenomsnittlig sorteringsprosent per bransjegruppe 2010 – 2012 (1 893 virksomheter)

6 Benchmarking

6.1 Innledning

Virksomhetene som er sertifisert gjennom Miljøfyrtårnordningen er svært ulike når det gjelder størrelse, type virksomhet og organisering. Dette fører til at de stiller med ulike forutsetninger innenfor de ulike rapporteringsområdene. Selv innenfor en enkelt bransjegruppe vil det være stor variasjon mellom bransjene og virksomhetene som inkluderes. I den sammenheng er benchmarking en nyttig metode for å se nærmere på enkelte bransjer.

Benchmarking er en metode hvor like virksomheters prestasjoner sammenlignes og rangeres i et datasett. På denne måten vil variasjonen i prestasjoner innenfor en bransje tydeligere komme frem, i tillegg til at det gir den enkelte virksomheten mulighet til å sammenligne sin egen prestasjon med lignende virksomheter. I benchmarking er det viktig å ha et utvalg som består av tilstrekkelig antall virksomheter fra én veldefinert bransje, og at virksomhetene er sammenlignbare.

I Resultatundersøkelsen er det gjennomført sammenligninger innenfor de fem største bransjene:

- Kontorvirksomheter
- Barnehager
- Butikker
- Skoler
- Hoteller

For hver av bransjene er det benyttet to typer prestasjonsindikatorer for å vurdere virksomhetenes prestasjonsnivå. Den første er gjennomsnittstall for bransjen innenfor områdene energi, avfall og sykefravær. Den andre måler prestasjonen opp mot virksomhetens aktivitetsnivå. Virksomhetenes aktivitetsnivå måles gjennom ulike indikatorer, for eksempel antall barn, elever eller gjestedøgn innenfor bransjene barnehage, skole og hotell. I tillegg er det gjort en undersøkelse av bransjens utvikling innenfor indikatorene over tid.

Antall virksomheter innenfor de ulike temaområdene vil kunne variere innenfor bransjene. Dette skyldes at ikke alle virksomheter rapporterer på alle områder, og fordi enkelte dataområder har blitt utelukket gjennom en kvalitetssjekk. Det oppgis i tabellene hvor mange virksomheter som er med innenfor de ulike områdene.

6.2 Kontorvirksomhet

873 kontorvirksomheter leverte inn miljørapport for 2012. En oppsummering av prestasjonene til kontorvirksomheten presenteres i tabell 3.

Tabell 3 Prestasjonsindikatorer for kontorvirksomheter

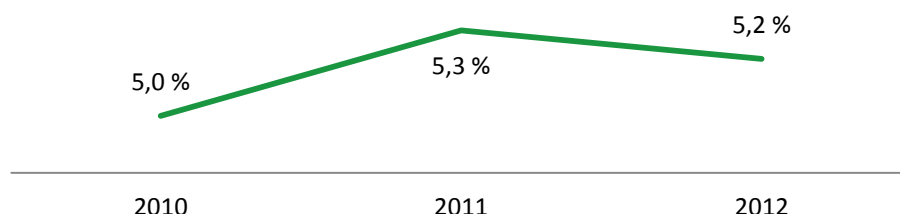
Indikator	Antall	Gj.snitt	Størst	Minst
Sykefravær	767	5,1 %	26,0 %	0,0 %
Spesifikt energiforbruk (kWh/m ²)	782	183,1	493,4	20,1
Prestasjonsindikatorer for kontorvirksomheter				
Sorteringsprosent	748	68,5 %	99,9 %	8,2 %

Sykefravær

For rapporteringsåret 2012 har 767 kontorvirksomheter inkludert sykefravær i den innleverte miljørapporten. Gjennomsnittlig er sykefraværet blant kontorvirksomhetene 5,1 %, med en variasjon fra 0,0 % til 26,0 %.

Hovedvekten av virksomhetene har et sykefravær under 10 %. Kun 47 virksomheter rapporterer et høyere fravær enn 10 %. Begge virksomhetene som har et fravær som er høyere enn 20 % har få ansatte og har vært rammet av langtidsfravær som ikke har vært arbeidsrelatert. Blant de 62 virksomhetene som har rapportert et sykefravær lavere enn 1 % finnes virksomheter med inntil 28 årsverk. 24 virksomheter har ikke noe sykefravær i 2012.

I Figur 19 presenteres utviklingen i sykefraværet for 574 kontorvirksomheter som har levert miljørapport for årene 2010, 2011 og 2012. Her observeres en økning i sykefraværet i 2011 etterfulgt av en reduksjon i 2012. Sykefraværet i 2012 er likevel på et høyere nivå enn det var i 2010.

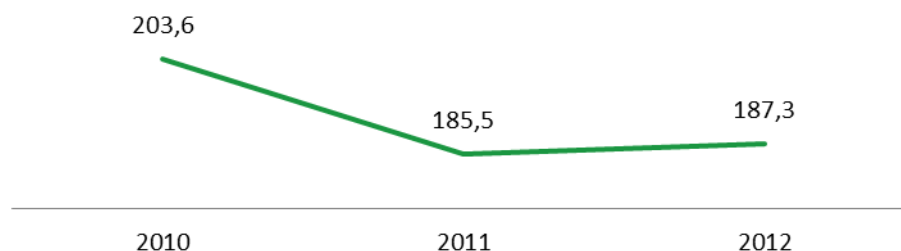
Figur 19 Sykefravær for kontorvirksomhet 2010 - 2012, likt utvalg (574 virksomheter)

Energiforbruk

Med et gjennomsnittlig energiforbruk på 183,1 kWh/m² varierer energiforbruket blant de 782 kontorvirksomhetene stort. 114 virksomheter har et forbruk som er lavere enn 100 kWh/m², og virksomheten med lavest forbruk bruker kun 20,1 kWh/m² i løpet av 2012. 20 kontorvirksomheter har et forbruk som overstiger 400 kWh/m², og det høyeste forbruket er 493,4 kWh/m².

Ved å se på et utvalg av 484 virksomheter som har levert rapport for årene 2010-2012 kan man se utviklingen i gjennomsnittlig energiforbruk for kontorvirksomhetene i Figur 20. Det var en betydelig reduksjon i energiforbruket i 2011, mens det i 2012 øker minimalt med 1,9 kWh/m². Nedgangen fra 2010-nivået kan skyldes energisparende tiltak som virksomhetene

har gjennomført, at en rekke virksomheter har flyttet lokale og at flere har fått nye prosedyrer for mer nøyaktig måling.

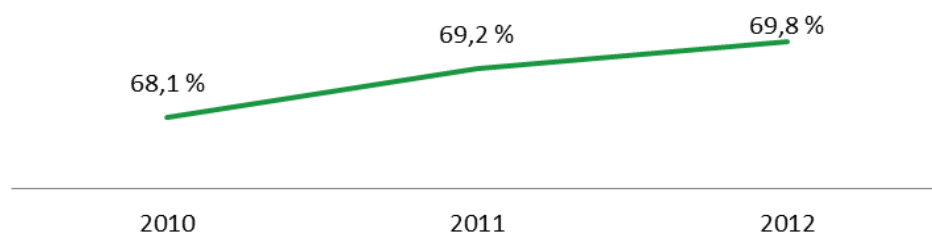

Figur 20 Spesifikt energiforbruk (kWh/m²) for kontorvirksomheter 2010-2012 (484 virksomheter)

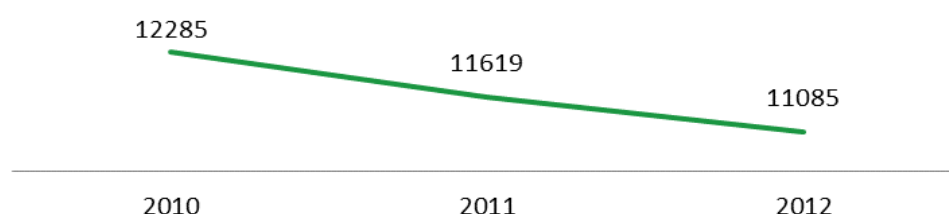
Avfallshåndtering

Totalt har 748 virksomheter levert avfallsstatistikk for 2012. Den gjennomsnittlige sorteringsgraden er 68,5 %, mens enkelt prestasjonene varierer mellom 8,2 % og 99,9 %. Virksomheten med lavest sorteringsgrad hadde en tilsvarende prestasjon i 2011. Totalt har 39 virksomheter en avfallssortering som er lavere enn 30 %, mens hovedvekten av kontorvirksomhetene, 518 virksomheter, har mellom 60 % og 100 % sorteringsgrad. 120 virksomheter sorterer mer enn 90 % av avfallet sitt, og seks virksomheter sorterer mer enn 99 % av alt avfallet sitt.

Dersom en ser på utviklingen i avfallssorteringen for et likt utvalg av virksomheter, som vist i Figur 21, er sorteringsgraden økende for kontorvirksomhetene. Videre viser Figur 22 en positiv utvikling i gjennomsnittlig avfallsmengder for kontorvirksomhetene for samme tidsperiode.

Figur 21 Utvikling i sorteringsgrad for kontorvirksomhet 2010 – 2012, likt utvalg (467 virksomheter)

Figur 22 Utvikling i gjennomsnittlig avfallsmengde for kontorvirksomhet i kg 2010 – 2012, likt utvalg (467 virksomheter)

6.3 Barnehager

Ved utgangen av 2012 var det 456 miljøfyrtårnsertifiserte barnehager. Med en rapporteringsgrad på 82 % var det 373 barnehager som leverte miljørapport for 2012. Prestasjonene til barnehagene innenfor de ulike områdene presenteres i tabell 4.

Tabell 4 Prestasjonsindikatorer for barnehager

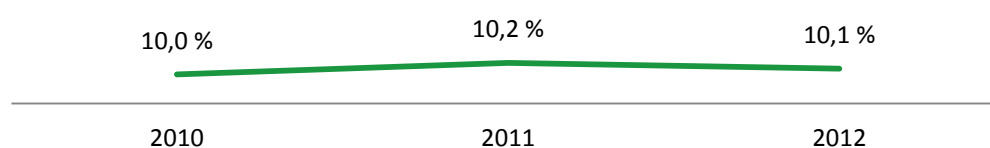
Indikator Prestasjonsindikatorer for barnehager	Antall	Gj.snitt	Størst	Minst
Sykefravær	333	10,2 %	28,7 %	0,0 %
Spesifikt energiforbruk (kWh/m ²)	315	225,0	573,0	52,1
Sorteringsprosent	306	49,2 %	94,3 %	6,3 %
Kg avfall per barn	306	86,7	11,4	254,8

Sykefravær

333 barnehager har inkludert sykefravær i miljørapporten for 2012. Gjennomsnittlig har barnehagene et sykefravær på 10,2 %, men verdiene varierer fra 0 % til 28,7 %.

Blant barnehagene er det én barnehage som ikke har noe sykefravær i 2012. Den samme barnehagen hadde heller ikke fravær i 2011, og har i de 5 årene som Miljøfyrtårn rapportert mellom 0,0 % og 0,5 % sykefravær. Dette er en 1 avdelings barnehage med kun 3 årsverk. To andre barnehager har et sykefravær som er lavere enn 1 %. Til sammen har 44 barnehager et sykefravær under 5 %. Åtte barnehager rapporterer et sykefravær på 20 % eller mer. Barnehagen med det høyeste sykefraværet i 2012 hadde et fravær på 10,2 % i 2011.

Ved å se på utviklingen over tid for 243 barnehager observeres i Figur 23 liten variasjon i sykefraværet fra 2010 til 2012.

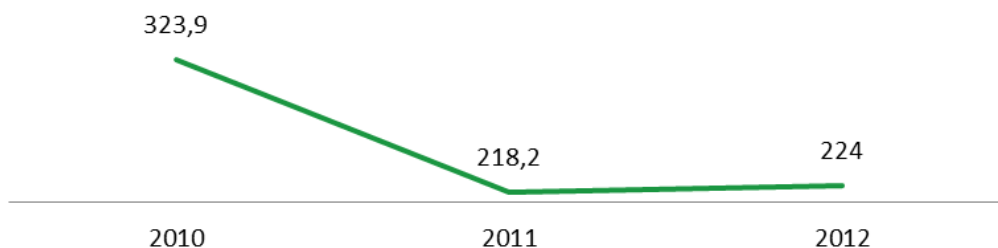

Figur 23 Sykefravær for barnehage 2010 - 2012, likt utvalg (243 virksomheter)

Energiforbruk

I likhet med tidligere år er det stor variasjon i energiforbruket blant barnehagene. Det høyeste forbruket er 573 kWh/m² og det laveste 52,1 kWh/m². Gjennomsnittlig har barnehagene et energiforbruk på 225,0 kWh/m².

Ved å se på utviklingen fra 2010 til 2012 observeres en markant nedgang i energiforbruket i 2011, og en mindre økning i 2012, som vist i Figur 24.

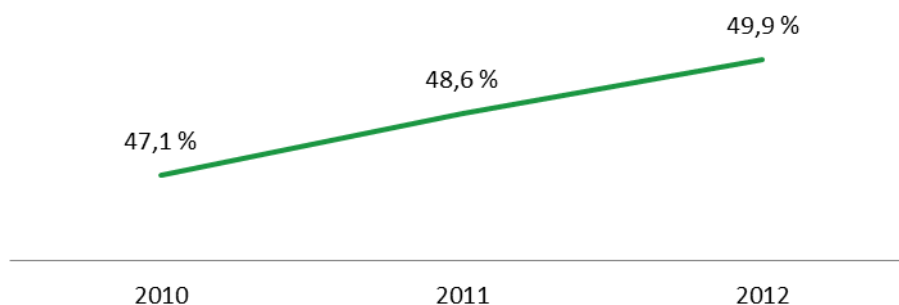
Figur 24 Spesifikt energiforbruk (kWh/m²) for barnehage 2010-2012 (185 virksomheter)

Avfallshåndtering

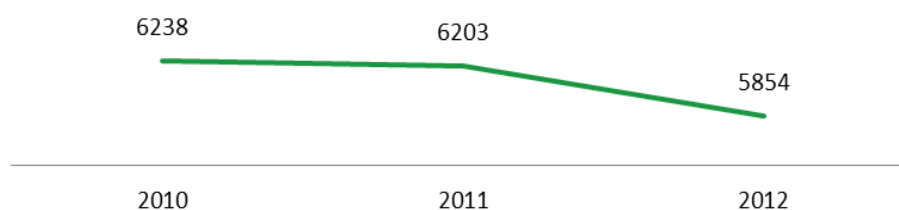
Sorteringsgraden for 306 barnehager varierer mellom 6,3 % og 84,3 %. Gjennomsnittlig sorterer barnehagene 49 % av avfallet sitt. 19 av virksomhetene har en sorteringsgrad som overstiger 80 %. Tre barnehager har en sorteringsgrad som er lavere enn 10 %, hvor en av barnehagene har hatt tilsvarende lav sorteringsgrad i tidligere rapporteringer.

Gjennomsnittlig har barnehagene i 2012 en avfallsmengde som tilsvarer 86,7 kg per barn. Avfallsmengdene varierer fra 11,4 kg til 254,8 kg per barn for hele året. 15 barnehager har en avfallsmengde som overstiger 200 kg per barn, mens hovedvekten av barnehagene har mellom 50 og 100 kg per barn.

Ved å se på utvikling i sorteringsgrad fra 2010 for 158 virksomheter i Figur 25 ser en at den gjennomsnittlige sorteringsgraden for barnehagene er stigende. Som vist i Figur 26 har også den gjennomsnittlige avfallsmengden en positiv utvikling hos barnehagene for den samme perioden.

Figur 25 Sorteringsgrad for barnehager 2010 - 2012, likt utvalg (158 virksomheter)

Figur 26 Gjennomsnittlig avfallsmengder i kg for barnehager 2010 - 2012, likt utvalg (158 virksomheter)

6.4 Butikk

587 butikker var sertifisert ved utgangen av 2012, hvorav 484 leverte inn miljørapport for 2012. Dette gir en leveringsgrad på 82 %. En oppsummering av butikkenes prestasjoner gis i tabell 5.

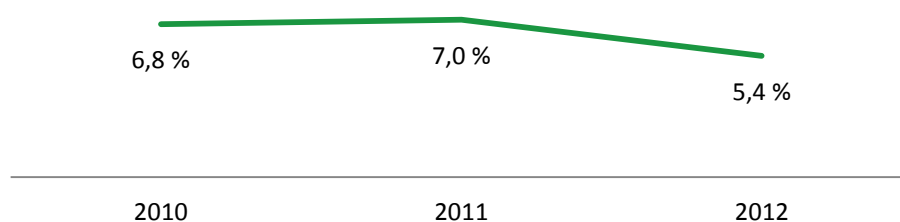
Tabell 5 Prestasjonsindikatorer for butikk

Indikator	Antall	Gj.snitt	Størst	Minst
Sykefravær	472	5,6	30,2	0,0 %
Spesifikt energiforbruk (kWh/m ²)	416	154,9	460,4	40,7
Sorteringsprosent	404	90,3 %	99,99 %	28,3 %

Sykefravær

Sykefraværet blant 472 butikker som har levert miljørapport varierer mellom 0 % og 30,2 %. Butikkene har et totalt sykefravær på 5,6 %. Hovedvekten av butikker har et sykefravær mellom 1 % og 10 %. 68 butikker har mindre enn 1 % sykefravær i 2012, blant disse har alle unntatt tre færre enn 7 årsverk. Åtte butikker har et sykefravær over 20 %.

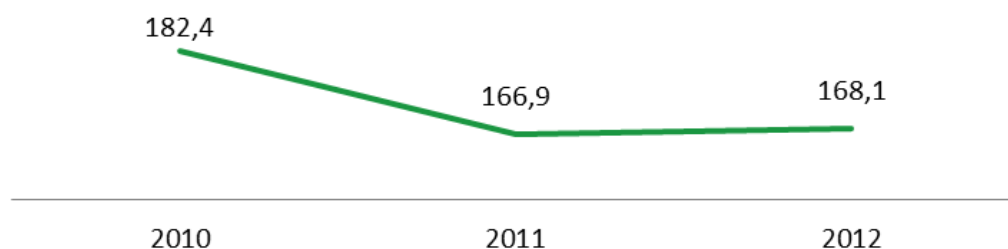
I Figur 27 vises utviklingen i sykefraværet for 298 butikker fra 2010 til 2012. Etter en økning i sykefraværet i 2011, reduseres sykefraværet med 1,6 prosentpoeng i 2012.

Figur 27 Sykefravær for butikk 2010 - 2012, likt utvalg (298 virksomheter)

Energiforbruk

Blant butikkene varierer energiforbruket fra 40,7 kWh/m² til 460,4 kWh/m². Gjennomsnittsforkbruket ligger på 154,9 kWh/m². Blant de 163 butikkene som har levert miljørapport de siste tre årene kan en i Figur 28 se en sterk reduksjon i gjennomsnittlig energiforbruk i 2011 etterfulgt av en mindre økning i 2012.

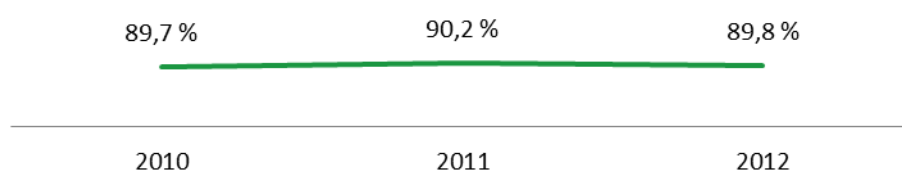

Figur 28 Spesifikt energiforbruk (kWh/m²) for butikk 2010-2012 (163 virksomheter)

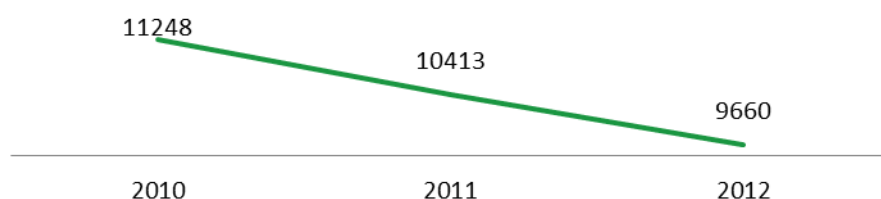
Avfallshåndtering

Som presentert i tabell 5, varierer sorteringsgraden hos butikkene fra 28,3 % til 99,99 %. Butikkene har en gjennomsnittlig sorteringsgrad på 90,3 %. Det er kun 17 butikker som har en sorteringsgrad som er lavere enn 60 %. Totalt har 289 butikker en sorteringsgrad som overstiger 90 %.

Det er liten variasjon i sorteringsgraden de tre siste årene for et utvalg butikker som har rapportert alle årene. Som vist i Figur 29 øker sorteringsgraden med 0,5 prosentpoeng i 2011 før den igjen reduseres med 0,4 prosentpoeng i 2012. Imidlertid i Figur 30 ser en at den gjennomsnittlige avfallsmengden for det samme utvalget følger en synkende trend. I 2012 er mengden redusert med ca 14% sammenliknet med 2010.

Figur 29 Utvikling i sorteringsgrad for butikk 2010-2012, likt utvalg (40 virksomheter)

Figur 30 Utvikling i gjennomsnittlig avfallsmengde for butikk 2010-2012, likt utvalg (40 virksomheter)

6.5 Skoler

Totalt var 224 skoler sertifisert ved utgangen av 2012, 208 skoler leverte miljørapport for 2012, en leveringsgrad på 93 %. Tabell 6 presenterer skolenes prestasjoner for perioden.

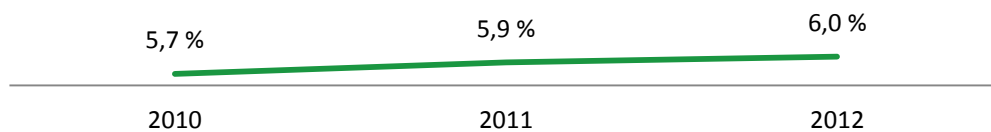
Tabell 6 Prestasjonsindikatorer for skoler

Indikator	Antall	Gj.snitt	Størst	Minst
Sykefravær	199	5,9 %	25,1 %	0,0 %
Spesifikt energiforbruk (kWh/m²)	185	153,1	285,8	41,1
Sorteringsprosent	178	55,0 %	99,4 %	7,7 %
Kg avfall per elev & ansatt	178	64,4	323,4	5,4

Sykefravær

I 2012 er sykefraværet blant skolene 5,9 %, med en variasjon fra 0 % til 25,1 %. To skoler rapporterer 0 % i sykefravær, og begge har mindre enn 6 årsverk. To andre skoler med henholdsvis 39 og 26 årsverk har et sykefravær som er lavere enn 1 %. 15 skoler har et sykefravær som oversiger 10 %, to skoler har mer enn 20 % sykefravær i rapporteringsperioden.

Figur 31 viser utviklingen i sykefraværet blant 152 skoler som har levert miljørapport i årene 2010, 2011 og 2012. Som en ser i diagrammet har sykefraværet økt jevnt de siste tre årene fra 5,7 % til 6,0 %.

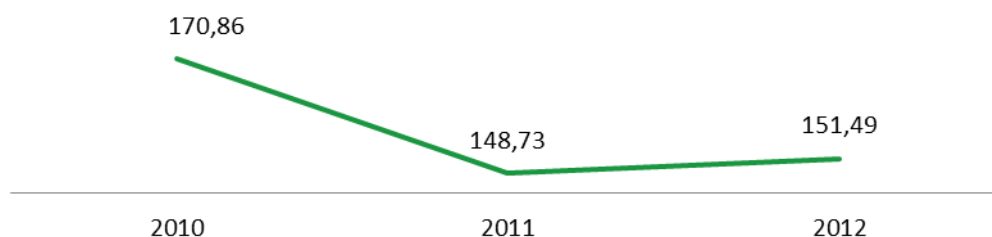

Figur 31 : Sykefravær for skoler 2010-2012, likt utvalg (152 virksomheter)

Energiforbruk

185 skoler har rapportert energiforbruk for 2012 som varierer mellom 41,1 kWh/m² og 285,8 kWh/m². Gjennomsnittlig har skolene et spesifikt energiforbruk på 153,1 kWh/m². 18 skoler har et energiforbruk som er lavere enn 100 kWh/m².

Blant skolene som har rapportert de siste tre årene ser vi i Figur 32 en betraktelig nedgang i energiforbruket i 2011. Det er derimot en mindre økning i 2012.

Figur 32 Spesifikt energiforbruk (kWh/m²) for skoler 2010-2012 (127 virksomheter)

Avf

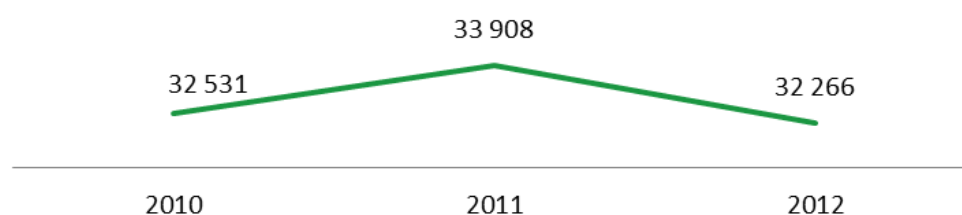
Avfallshåndtering

Blant skolene varierer sorteringsgraden mellom 7,7 % og 99,4 %. Ti skoler har en sorteringsgrad som overstiger 90 %, mens ni skoler sorterer mindre enn 20 % av avfallet sitt. Gjennomsnittlig sorterer skolene 55,0 % av avfallet. Avfallsmengden fordelt på antall elever og ansatte ved skolen varierer fra 5,4 kg til 323,4 kg med et gjennomsnitt på 64,4 kg.

Som vist i Figur 33 er det i 2012 økning i sorteringsgraden til de 96 virksomhetene fra 2010 til 2011, men med en liten nedgang fra 2011 til 2012. Derimot ser en i Figur 34 at den gjennomsnittlige avfallsmengden har en positiv utvikling fra 2011 til 2012, og 32,3 tonn i 2012 er det laveste nivået for perioden 2010 - 2012.

Figur 33 Sorteringsgrad for skoler 2010 - 2012, likt utvalg (96 virksomheter)

Figur 34 Gjennomsnittlig avfallsmengde i kg for skoler 2010 – 2012, likt utvalg (96 virksomheter)

6.6 Hotell

110 hotell av 129 sertifiserte hoteller leverte miljørapport for 2012, en leveringsgrad på 85 %. Hotellenes prestasjoner innenfor de ulike rapporteringsområdene oppsummeres i Tabell 7.

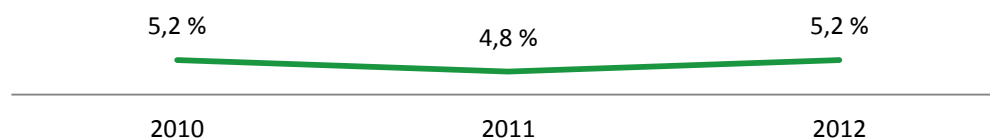
Tabell 7 Prestasjonsindikatorer for hotell

Indikator	Antall	Gj.snitt	Størst	Minst
Sykefravær	87	5,3 %	15,9 %	0 %
Spesifikt energiforbruk (kWh/m ²)	99	235,4	383,1	100,2
Spesifikt energiforbruk (kWh/gjestedøgn)	99	53,6	152,4	10,8
Sorteringsprosent	93	52,1 %	89,2 %	10,0 %
Kg avfall per gjestedøgn	93	2,0	6,1	0,4

Sykefravær

Blant 87 hotell som har rapportert for 2012 er det totale sykefraværet 5,25 %. Sykefraværet varierer mellom 0 % og 15,9 %. Blant 10 hotell som rapporterer et lavere fravær enn 1 % har kun ett av hotellene mer enn 10 %. Kun fire hotell har et sykefravær som er høyere enn 10 %.

79 hotell har levert miljørapport i årene 2010 til 2012. Sykefraværet for disse tre årene vises i Figur 35. Det observeres en nedgang i sykefraværet til 4,8 % i 2011 etterfulgt av en økning i 2012. Sykefraværet er i 2012 det samme nivået som det var i 2010.

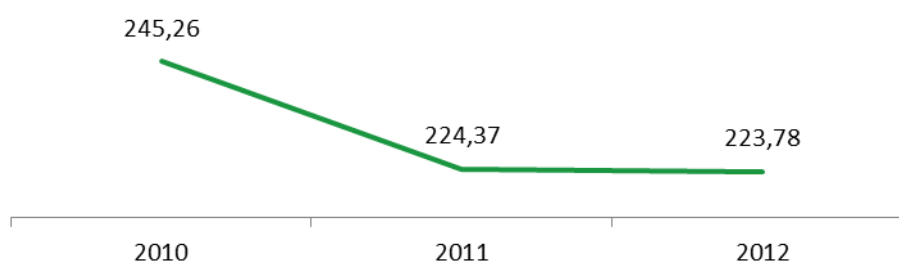

Figur 35 Sykefravær for hotell 2010-2012. likt utvalg (79 virksomheter)

Energiforbruk

Blant 99 hotell er det gjennomsnittlige energiforbruket 235,4 kWh/m² i 2012. Energiforbruket varierer fra 100,2 kWh/m² til 383,1 kWh/m². Syv hotell har et energiforbruk som er lavere enn 150 kWh/m² mens 16 hotell har et energiforbruk som overstiger 300 kWh/m². Energiforbruket fordelt på antall gjestedøgn varierer fra 10,8 kWh til 152,4 kWh med et gjennomsnitt på 53,6 kWh.

I Figur 36 presenteres utviklingen i det gjennomsnittlige energiforbruket for 2010-2012. Blant 60 hotell reduseres energiforbruket betraktelig i 2011, mens det i 2012 er en mindre reduksjon.

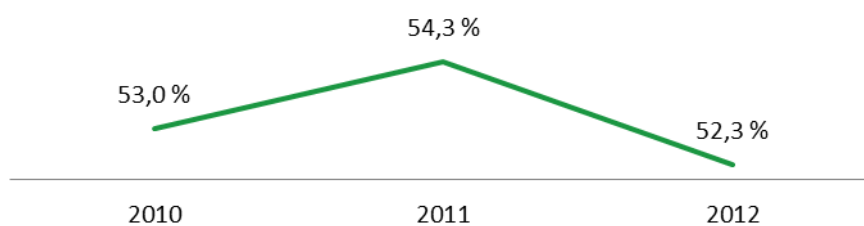

Figur 36 Spesifikt energiforbruk (kWh/m²) for hotell 2010-2012 (60 virksomheter)

Avfallshåndtering

Som presentert i Tabell 7 varierer sorteringsgraden blant hotellene fra 10,0 % til 89,2 %. Gjennomsnittlig sorterer hotellene 52,1 % av avfallsmengdene sine. Ni hotellvirksomheter har en sorteringsgrad som er lavere enn 20 %, mens 18 hotell sorterer mer enn 70 % av avfallet. Ingen virksomheter sorterer mer enn 90 % av avfallet sitt. Avfallsmengde per gjestedøgn varierer fra 0,4 kg til 6,1 kg, og har et gjennomsnitt på 2,0 kg.

Figur 37 viser en negativ trend for sorteringsgraden blant 46 hoteller som har levert miljørapport for alle tre årene. Det er en økning fra 2010 til 2011, men sorteringsgraden i 2012 er den laveste for de tre årene. For de samme virksomhetene viser Figur 38 utviklingen i de gjennomsnittlige avfallsmengdene. Her observeres en positiv trend siden avfallsmengden reduseres både i 2011 og 2012.

Figur 37 Sorteringsgrad for hoteller 2010 - 2012, likt utvalg (46 virksomheter)

Figur 38 Gjennomsnittlig avfallsmengde i kg for hotell 2010 – 2012, likt utvalg (46 virksomheter)

7 Innkjøp

7.1 Innledning

Hvilke produkter og leverandører som velges i innkjøpssammenheng er et område som har fått mer og mer fokus de siste årene i miljøssammenheng. Det generelle bransjekravet for innkjøp sier at virksomhetene skal i størst mulig grad velge produkter som innehar eller tilfredsstiller kravene til tredjeparts miljømerking og miljødeklarererte varer.

Gjennom miljørapporten kan virksomhetene rapportere innenfor de seks følgende områdene;

- Antall miljømerkede produkter for videresalg til markedet
- Antall miljømerkede produkter til egen drift
- Antall økologiske varer til egen drift
- Andel av innkjøpsvolum som er brukt på miljømerkede varer og tjenester
- Antall leverandører som er miljøsertifiserte
- Total mengde årlig forbruk papir

Innkjøpspolitikken er ifølge Miljøfyrtårn en av de mest effektive virkemidlene virksomhetene har for å bidra til et bedre miljø. Likevel viser undersøkelsen at dette er et av de områdene hvor virksomhetene har minst oversikt over prestasjonene sine.

7.2 Datagrunnlag

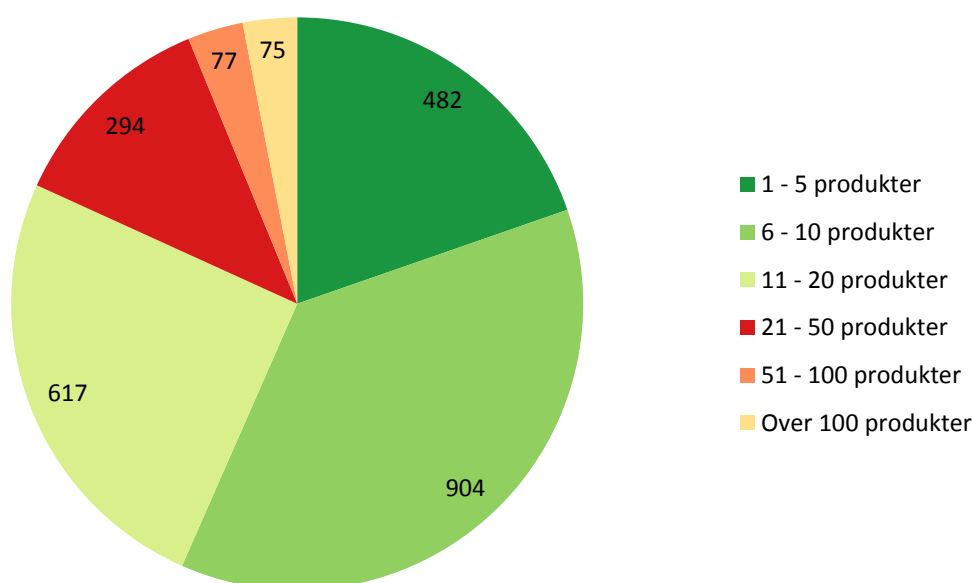
3 508 rapporterer i 2012 innenfor minst ett av områdene innenfor innkjøp, en økning på 551 virksomheter sammenlignet med 2011. Selv om det er begrenset historisk data gjøres det i årets undersøkelse en sammenligning av andel miljøbevisste anskaffelser de tre siste årene.

I likhet med tidligere år kommenterer flere av virksomhetene at det er stor usikkerhet i tallene de rapporterer, og at en nøyaktig måling av andel miljøbevisste anskaffelser har vært vanskelig. Flere av virksomhetene påpeker også at dette er et område de har lite kontroll over og påvirkningskraft på da de for eksempel er bundet av kommunale avtaler eller kjedebestemmelser.

7.3 Kjøp av miljømerkede og økologiske produkter

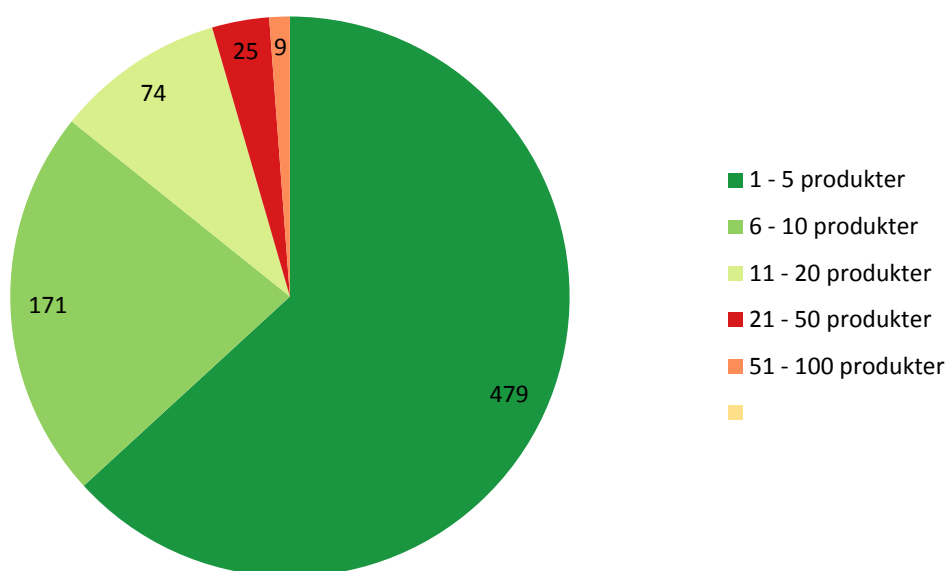
2449 virksomheter rapporterer i 2012 antall miljømerkede produkter de handler til egen drift. Flere og flere virksomheter begynner å rapportere innenfor området innkjøp, og det er en økning på 609 virksomheter sammenlignet med 2011. I Figur 39 er virksomhetene gruppert etter hvor mange miljømerkede produkter de har kjøpt til egen drift. I hver del er det i tillegg notert antall virksomheter som tilhører de ulike grupperingene.

Største del av virksomhetene handler mindre enn 20 miljømerkede produkter til egen drift. Dette utgjør 82 % av virksomhetene. 904 virksomheter rapporterer at de handler mellom 6 og 10 miljømerkede produkter til egen drift. 75 virksomheter rapporterer at de handler mer enn 100 produkter. De fleste av disse virksomhetene tilhører bransjegruppen Varehandel, og det kan derfor være grunn til å tro at en ikke har differensiert mellom egen drift og videresalg.

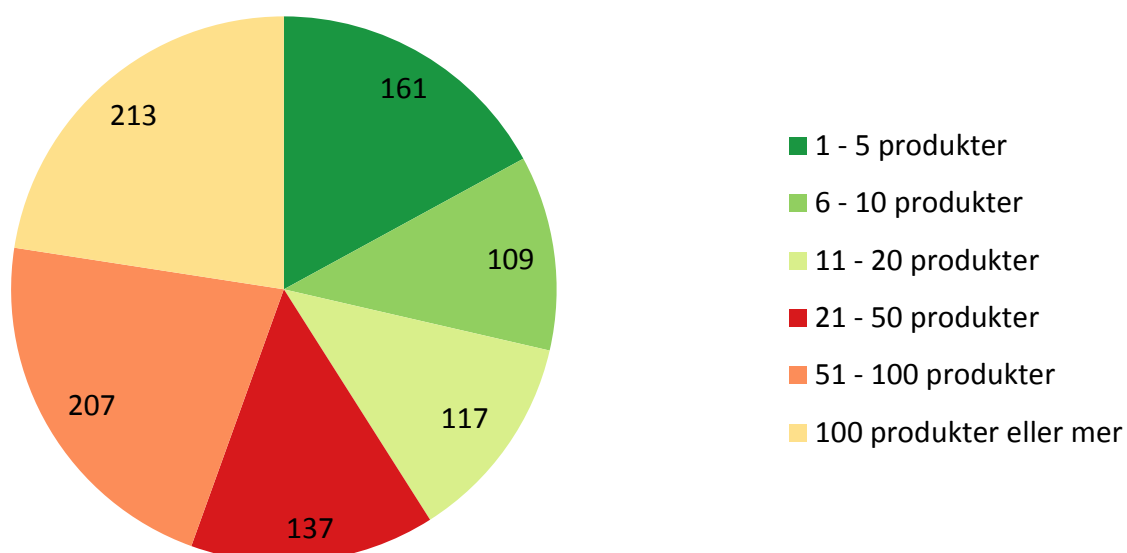
Figur 39 Antall virksomheter som har rapportert gitt antall miljømerkede produkter til egen drift

758 virksomheter rapporterer antall økologiske varer de har kjøpt til egen drift. Figur 40 presenterer resultatene på samme måte som for antall miljømerkede produkter. 63 % av virksomhetene kjøper mellom 1 og 5 økologiske produkter til egen drift. 9 virksomheter handler over 50 økologiske produkter til egen drift, deriblant en malerforretning, tre kontorvirksomheter, en restaurant og fire vinmonopol.

Figur 40 Antall virksomheter som har rapportert gitt antall økologiske produkter til egen drift

I Figur 41 presenteres samme figur for antall miljømerkede produkter til videresalg. Totalt har 944 virksomheter rapportert denne indikatoren. I stor grad er det varehandelsvirksomheter som rapporterer om produkter til videresalg, av totalen tilhører 640 virksomheter denne bransjegruppen. 450 virksomheter har mer enn 50 miljømerkede produkter for videresalg.

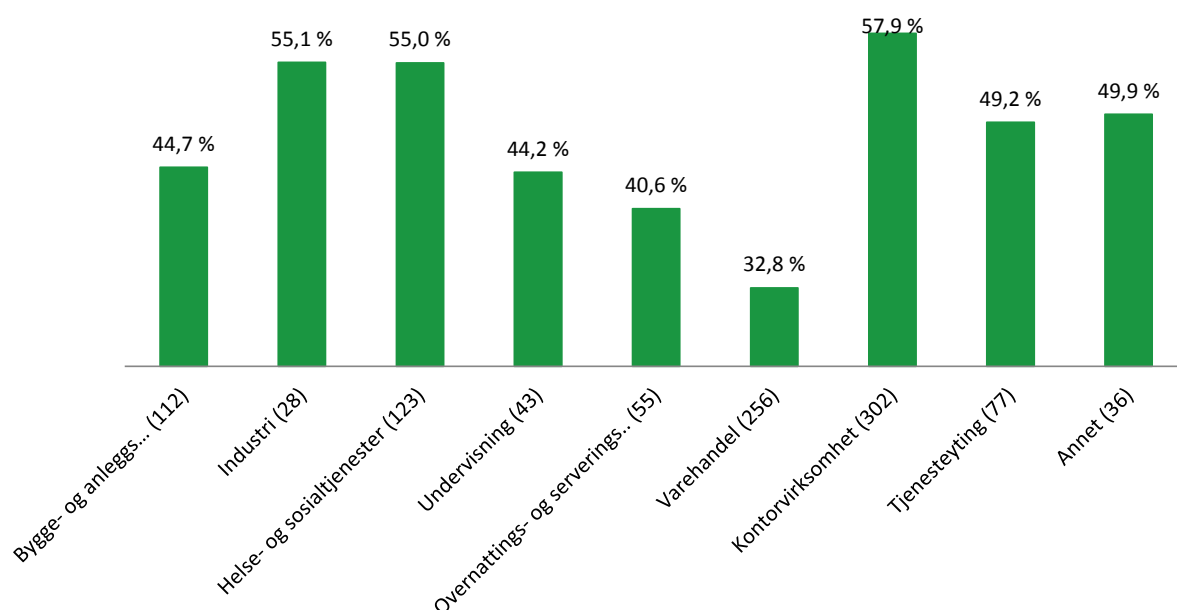
Figur 41 Antall virksomheter som har rapportert gitt antall miljømerkede produkter til videresalg

Svakheten med disse tre indikatorene er at man ikke kan si noe om prestasjonene til virksomhetene siden virksomhetene ikke rapporterer totalt antall produkter som kjøpes inn. For en virksomhet som kjøper 7 miljømerkede produkter av 10 totalt kan dette være en god prestasjon, mens for en annen som kjøper totalt 200 produkter er den ikke like god.

7.4 Andel miljømerkede produkter av innkjøpsvolum

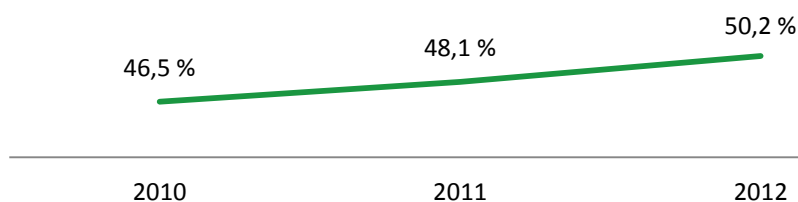
Indikatoren andel miljømerkede produkter av innkjøpsvolum kan gi en bedre pekepinn på virksomhetenes prestasjoner. 1032 virksomheter har rapportert på dette området, og de gjennomsnittlige resultatene for bransjegruppene presenteres i Figur 42.

Bransjegruppene kontorvirksomhet, helse- og sosialtjenester og industri handles det flest miljømerkede produkter og tjenester i forhold til det totale innkjøpsvolumet. Varehandel har i likhet med tidligere år den laveste andelen av innkjøpsvolum som består av miljømerkede eller miljøsertifiserte varer.

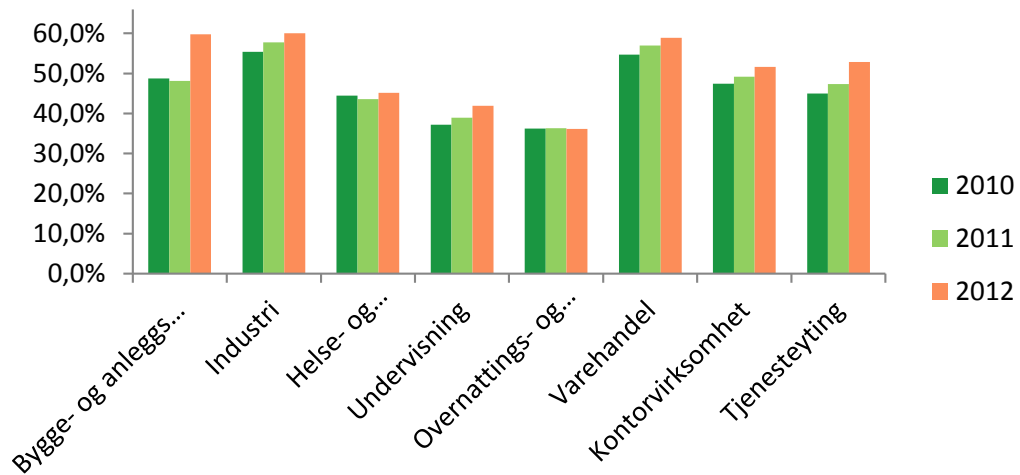

Figur 42 Gjennomsnittlig andel av innkjøpsvolum som er brukt på miljømerkede/-sertifiserte varer og tjenester per bransjegruppe (antall virksomheter i parantes)

482 virksomheter har rapportert andel miljømerkede produkter av innkjøpsvolum de tre siste årene. Den gjennomsnittlige utviklingen for disse virksomhetene vises i Figur 43. Det er en økning i andel miljømerkede produkter fra 46,5 % i 2010 til 50,2 % i 2012. En positiv utvikling observeres også dersom man ser på gjennomsnittet per bransjegruppe for samme periode, som vist i Figur 44.

Figur 43 Gjennomsnittlig andel miljømerkede produkter av innkjøpsvolum 2010 – 2012, likt utvalg (482 virksomheter)

Figur 44 Gjennomsnittlig andel av innkjøpsvolum som er brukt på miljømerkede/-sertifiserte varer og tjenester per bransjegruppe 2010 - 2012, likt utvalg (482 virksomheter)

8 Transport

8.1 Innledning

Valg av fremkomstmiddel og bruk av flyreiser i forretningssammenheng har hatt økt fokus de siste årene. Virksomheter og befolkningen generelt har fått en større bevissthet rundt miljøpåvirkningen ved reising. Flere og flere virksomheter bytter til mindre miljøbelastende transportmidler og legger til rette for at ansatte kan benytte seg av elektronisk konferanseutstyr fremfor å fly.

Krav til alle bransjer pålegger virksomhetene å utarbeide tiltak og retningslinjer for å hindre unødvendig transport og bruke mindre miljøbelastende transportmidler, både i jobbsammenheng og i transport til og fra jobb. Videre stilles det en rekke krav til kjøretøy som virksomheten disponerer, og virksomhetene oppfordres til å vurdere overgang til alternativt drivstoff eller el-bil.

Innenfor transport rapporterer virksomhetene fire ulike indikatorer;

- Antall kjøretøy
- Total forbruk drivstoff
- Antall kjørte kilometer
- Antall flyreiser eller CO₂-utslipp fra flyreiser
- Antall gjennomførte video- og/eller webmøter

8.2 Datagrunnlag

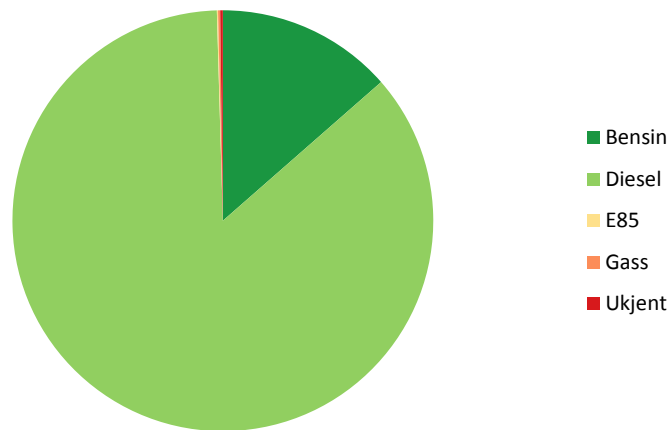
Til sammen har 3 446 virksomheter inkludert data for minst én av transportindikatorerne i miljørapporten for 2012. Virksomheter som har oppført nullverdier eller som har latt dette feltet stå tomt er ikke inkludert i utvalget da det er uvisst om det står blankt fordi de ikke har transport, eller fordi de ikke har tilgang til tallene. Dette gjør at gjennomsnittsverdiene for de ulike gruppene kun belyser forbruket blant virksomheter som har oppgitt tall innenfor de to områdene for transport.

8.3 Bransjevis drivstofforbruk

Til sammen har 993 virksomheter rapportert drivstofforbruk for 2012. I tillegg til å rapportere forbruk i antall liter må det velges riktig drivstofftype i innrapporteringsskjemaet. Det kan velges mellom bensin, diesel, E85, gass og ukjent.

Totalt har de sertifiserte virksomhetene et drivstofforbruk på 42 223 521 liter, et gjennomsnittlig forbruk på 42 521 liter per virksomhet. Dette er en reduksjon i drivstofforbruk sammenlignet med det gjennomsnittlige forbruket som var 59 487 liter per virksomhet i 2011.

Som vist i Figur 45 viser består drivstofforbruket i stor grad av diesel. Bensin utgjør 14 % av det totale forbruket, og E85, Gass og ukjent utgjør lite i det store bildet. Figur 46 viser fordelingen av drivstofftyper for bransjegruppene.

Figur 45 Andel ulike drivstofftyper av totalt drivstofforbruk

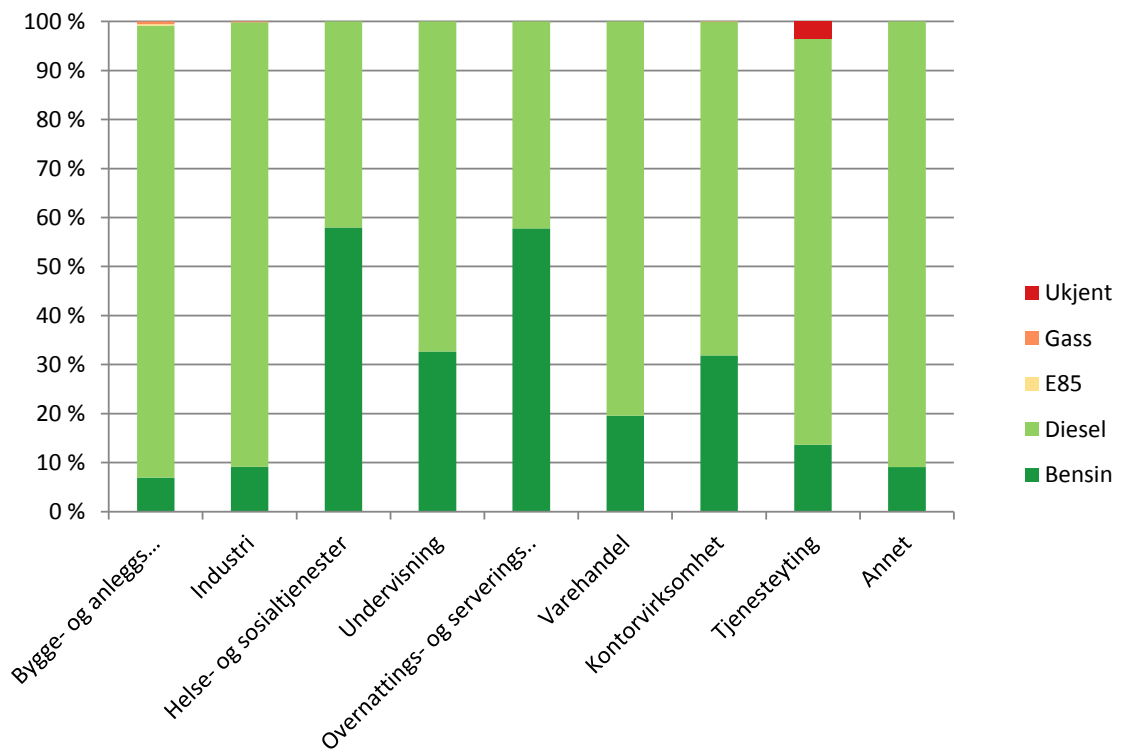

Figure 46 Andel ulike drivstofftyper av totalt drivstofforbruk per bransjegruppe

I Tabell 8 presenteres det gjennomsnittlige drivstofforbruket i liter per bransjegruppe. I likhet med 2012 er det bransjegruppen annet som har det høyeste drivstofforbruket, og igjen skyldes dette at det her inkluderes en taxivirksomhet. Sett bort fra dette er det bygge- og anleggsvirksomhetene som har det høyeste drivstofforbruket.

Tabell 8 Gjennomsnittlig drivstofforbruk i liter per bransjegruppe

Bransjegruppe	Antall	Bensin	Diesel	E85	Gass	Ukjent
Bygge- og anleggs...	156	4936	65482	218	394	
Industri	35	5412	53717		101	
Helse- og sosialtjenester	64	2901	2103			
Undervisning	72	1048	2156			
Overnattings- og serverings..	47	2792	2039			
Varehandel	205	4743	19523			
Kontorvirksomhet	279	6010	12830	5	6	
Tjenesteyting	91	2791	16940			731
Annet	44	33347	334209			0

Totalt sett er drivstofforbruket for 440 virksomheter redusert fra 2010 til 2012. Forbruket økte i 2011, men i 2012 er det redusert med til sammen 5 071 537 liter i løpet av et år. Reduksjonen skyldes en reduksjon i dieselforbruket. I Tabell 9 presenteres det gjennomsnittlige drivstofforbruket per virksomhet innenfor bransjegruppene for årene 2010 til 2012. En økning i drivstofforbruket fra ett år til det neste er markert med oransje, og en reduksjon er markert med grønt.

Tabell 9 Gjennomsnittlig drivstofforbruk i liter per virksomhet etter bransjegruppe, 2010 - 2012 (liket utvalg, 440 virksomheter)

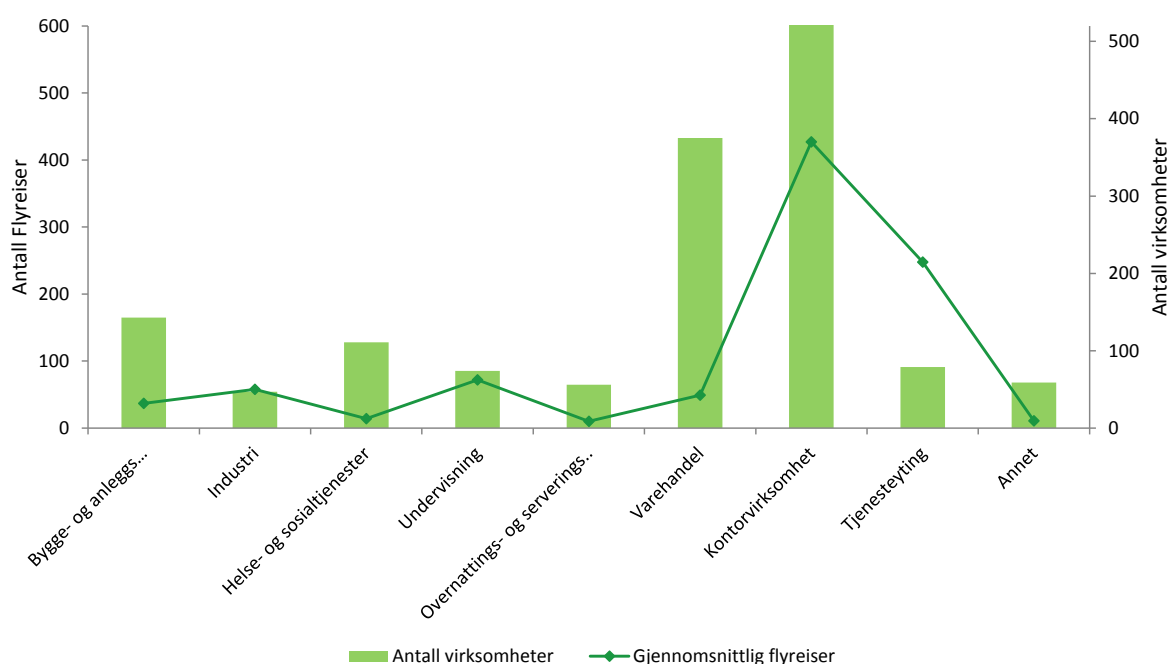
	Antall	Bensin			Diesel		
		2010	2011	2012	2010	2011	2012
Bygge- og anleggs...	81	5 865	5 115	7 655	88 131	94 167	59 898
Industri	20	140	229	552	6 234	6 964	8 931
Helse- og sosialtjenester	21	860	802	618	737	871	818
Undervisning	32	917	898	778	1 634	1 022	1 240
Overnattings- og serverings..	24	1 095	1 429	1 376	1 016	930	769
Varehandel	67	5 320	3 831	4 831	26 406	27 100	21 608
Kontorvirksomhet	125	11 663	9 210	12 967	22 626	25 440	21 967
Tjenesteyting	53	1 919	2 937	1 935	16 027	11 370	11 345
Annet	17	16 862	21 680	17 252	149 374	159 268	136 110

	Forbruket har økt
	Forbruket er redusert

8.4 Bransjevis bruk av flytransport

Tidligere år har virksomhetene rapportert antall timer de har flydd i løpet av rapporteringsåret. For 2012 er det en endring i rapporteringsskjemaet, og det rapporteres nå antall flyreiser i Norden, Europa og resten av verden. På grunn av denne endringen er det ikke mulig å gjøre en sammenligning av antall flyreiser bakover i tid.

1 529 virksomheter har inkludert tall for flyreiser i miljørapporten for 2012. Til sammen er det gjennomført 158 002 flyreiser blant disse virksomhetene. Figur 47 presenterer gjennomsnittlig antall flyreiser per virksomhet fordelt etter bransjegruppe. Kontorvirksomhetene flyr mest med et gjennomsnitt på 427 per virksomhet. Virksomheter innenfor bransjegruppen tjenesteyting har et gjennomsnitt på 248 flyreiser.

Figur 47 Gjennomsnittlig antall flyreiser og antall virksomheter per bransjegruppe

8.5 Bransjevis bruk av videokonferanser

Innenfor transportområdet skal virksomhetene også rapportere om antall videokonferanser og webmøter som er gjennomført. 795 virksomheter har i 2012 gjennomført 200 673 webmøter og videokonferanser. Dette er en sterk økning fra 2011 hvor totalt 59 162 webmøter ble gjennomført. De totale og gjennomsnittlige antall videokonferanser og webmøter per bransjegruppe presenteres i Tabell 10.

Tabell 10 Totalt og gjennomsnittlig antall videokonferanser og webmøter per bransjegruppe

Bransjegruppe	Antall	Sum	Gjennomsnitt
Bygge- og anleggsvirksomheter	69	2 107	31
Industri	24	1 699	71
Helse- og sosialtjenester	32	336	11
Undervisning	41	1 186	29
Overnattings- og serveringsvirksomheter	15	174	12
Varehandel	140	7 759	55
Kontorvirksomhet	390	119 591	307
Tjenesteyting	52	67 146	1 291
Annet	32	675	21

9 Oppsummering

Resultatundersøkelsen 2012 baserer seg på innrapportert data fra 4 122 virksomheter og viser utviklingen i prestasjoner innenfor områdene sykefravær, energiforbruk, avfallsmengder og –sortering, innkjøp og transport. I tillegg er det gjennomført en benchmarking for å se nærmere på prestasjonene til virksomhetene innenfor bransjene kontorvirksomhet, barnehage, butikk, skole og hotell.

I Kapittel 3 presenteres utviklingen i sykefraværet blant de sertifiserte virksomhetene. Det er liten endring i det totale sykefraværet i 2012. De samme trendene som tidligere års undersøkelser påpeker er også gjeldende når en ser på sykefraværet for de ulike bransjegruppene og fordelt på virksomhetens størrelse, der en ser en sammenheng mellom størrelse og bransje, og sykefraværet. Sammenlignet med et landsgjennomsnitt fra SSB presterer Miljøfyrtårnvirksomhetene bedre enn ikke-sertifiserte virksomheter. Når en sammenligner bransjegruppene er det kun virksomhetene innenfor helse- og sosialtjenester som ikke har et lavere sykefravær enn landsgjennomsnittet.

Det totale energiforbruket øker i 2012, men er likevel på et lavere nivå sammenlignet med 2009. Kun 47 % av virksomhetene reduserte energiforbruket sitt fra 2011 til 2012. Innrapporteringene fra virksomhetene er ikke graddagskorrigerte, og svingningene i forbruket vil derfor påvirkes av svingninger i utetemperatur fra år til år. Kapittel 4 inneholder også en sammenligning av de gjennomsnittlige prestasjonene til bransjegrupperingene.

Avfallssortering har de siste årene hatt en økende trend, og i 2012 er sorteringsgraden 66,7 % blant de sertifiserte virksomhetene. Dette er en økning på 0,9 prosentpoeng sammenlignet med 2011. Med unntak av bransjegruppene Tjenesteyting og Annet har også den gjennomsnittlige sorteringsgraden blant bransjegruppene økt i 2012.

Miljøprestasjon innenfor innkjøp er vanskelig å måle innenfor den rapporteringen som gjennomføres i rapporteringsskjemaet. Den eneste indikatoren som sier noe om den reelle prestasjonen er andel miljømerkede produkter av innkjøpsvolum, og rapporteres av 1032 virksomheter i 2012. Gjennomsnittlig andel av innkjøpsvolum som er brukt på miljømerkede varer og tjenester har hatt en økning i de siste års rapporter, og gjør seg også gjeldene for 2012. Gjennomsnittlig brukes 50,2 % av innkjøpsvolum på miljømerkede varer og tjenester i 2012.

I kapittel 8 presenteres virksomhetenes prestasjoner innenfor området transport. I miljørapporten rapporterer virksomhetene drivstofforbruk, antall flyreiser og videokonferanser. Totalt sett er drivstofforbruket blant virksomhetene redusert fra 2010 til 2012. Til sammen er det gjennomført 158 002 flyreiser. Kontorvirksomhetene flyr mest med et gjennomsnitt på 427 per virksomhet. I 2012 er det gjennomført 200 673 webmøter og videokonferanser av 795 virksomheter.

Vedlegg 1: Standardoppsett for innrapportering

Systemkrav

Ønsker du at miljørapporten skal være tilgjengelig for andre Miljøfyrtårn-virksomheter ¹	☐	
Omsetning	millioner kroner (eksklusiv mva.)	
Antall årsverk for rapporteringsåret	(Gjennomsnitt for året)	
Kommentarer		 380

Arbeidsmiljø

Sykefravær i prosent	%	
Kommentarer		 292

Innkjøp

Antall miljømerkede produkter for videresalg til markedet (Svanen/EU-blomsten, Bra Miljøval og Debio/Ø-merket)		
Antall miljømerkede produkter til egen drift (Svanen/EU-blomsten og Bra Miljøval)		
Antall økologiske varer til egen drift (Debio/Ø-merket)		
Antall leverandører som er miljøsertifiserte (ISO/EMAS, Svanen, Blomsten eller Miljøfyrtårn)		
Alternativ	Dersom punktene ovenfor ikke passer for din virksomhet kan du fylle ut % andel av innkjøpsvolum	 430
Andel (%) av innkjøpsvolum (målt i kroner) som er brukt på 3dje part miljømerkede/ miljøsertifiserte varer og tjenester	% av innkjøpsvolum	
Totale mengder årlig forbrukt papir	Kg	
Kommentarer		 294

RESULTATUNDERSØKELSEN 2012

Energi

Elektrisk kWh

Olje liter * 7,5 = kWh

Gass kg * 12,5 = kWh

Fjernvarme kWh

Bioenergi kwh

395

Sum energiforbruk
0 kWh

307

Oppvarmet areal kvadratmeter

Hvilket energikarakter har bygget ditt? Ingen

Kommentarer

345

Transport

Antall kjøretøy?

Totalt forbruk drivstoff liter Bensin

Totalt forbruk drivstoff liter Bensin

418

Antall kjørte kilometer kilometer

CO2-utslipp fra flyreiser tonn CO2

Antall flyreiser i Norden (tur/retur)

Antall flyreiser i resten av Europa (tur/retur)

915

Antall flyreiser i resten av verden (tur/retur)

916

Antall gjennomførte video- og/eller webmøter

Kommentarer

346

RESULTATUNDERSØKELSEN 2012

Avfall

Papp (løst i kontainer / stativ)	10 liter * 0,1 = 1 kilo	Materialgjenvunnet	
Papp og papir (løst i beholder)	liter * 0,25 = kilo	Materialgjenvunnet	296
Papp og papir (komprimert)	liter * 0,4 = kilo	Materialgjenvunnet	297
Organisk avfall (hageavfall o.l.)	liter * 0,25 = kilo	Materialgjenvunnet	354
Matavfall	liter * 0,65 = kilo	Materialgjenvunnet	299
Fett fra fettutskiller	liter * 1 = kilo	Materialgjenvunnet	388
Emballasjeplast og annen mykplast	liter * 0,05 = kilo	Materialgjenvunnet	315
Glass og metall	liter * 0,35 = kilo	Materialgjenvunnet	355
Annet plastavfall (kanner, paller, fat, osv)	kilo	Energigjenvunnet	407
Trevirke	kilo	Energigjenvunnet	391
Elektronisk avfall	kilo	Materialgjenvunnet	408
Farlig avfall (fast og flytende)	kilo	Spesialbehandling	415
Annet (Kommentér)	kilo	Ukjent	412
Sum mengder kildesortert avfall	1 kilo		301
Restavfall (med emballasjeplast)	liter * 0,15 = kilo	Energigjenvunnet	
Restavfall (uten emballasjeplast)	liter * 0,25 = kilo	Energigjenvunnet	358
Restavfall (komprimert)	liter * 0,4 = kilo	Energigjenvunnet	359
Sum mengder restavfall	0 kilo		302
Kommentarer			303

Gjennomførte tiltak

Arbeidsmiljø		 312
Innkjøp og materialbruk		 311
Avfall		 337
Energi		 338
Transport		 339
Utslipp til luft og vann		 340
Annet		 341

RESULTATUNDERSØKELSEN 2012

Handlingsplan

Innledning	Generell informasjon	
Arbeidsmiljø: Mål, sykefravær	%	420
Arbeidsmiljø: Tiltak		313
Innkjøp: Mål, miljømerkede produkter eget bruk	produkter	531
Innkjøp: Miljøsertifiserte leverandører	leverandører	533
Innkjøp og materialbruk: Tiltak		314
Energi: Mål	Kwh pr. Kvm	432
Energi: Tiltak		351
Transport: Mål, total mengde drivstoff	liter	534
Transport: Tiltak		350
Avfall: Mål, Restavfall	Kg	460
Avfall: Mål, Kildesortering	%	421
Avfall: Tiltak		342
Utslipp til luft og vann: Tiltak		352
Mål, Klima	tonn CO2	
Annet		353

Reports published by
The Industrial Ecology Programme
Norwegian University of Science and Technology

1/2001	Johan Thoresen	P-2005:Implementation and Maintenance of Ecopark co-operation
2/2001	Annik Magerholm Fet, Lars Brede Johansen	Miljøprestasjonsindikatorer og miljøregnskaper ved møbelproduksjon
3/2001	K. Røine, S. Støren, J.T. Solstad, F. Syversen, M. Hagen, S. Steinmo, M.Hermundsgård, M. Westberg, J. Svanqvist	Fra åpne til lukkede material- og produktstrømmer – betraktninger rundt sløyfebegrepet
4/2001	Ottar Michelsen, Ingvild Vaggen Malvik	Perspektiver ved en bærekraftig utvikling i Jämtland og Trøndelag
1/2002	Arne Eik, Solveig Steinmo, Håvard Solem, Helge Brattebø, Bernt Saugen	Eco-Efficiency in Recycling Systems. Evaluation Methods & Case Studies for Plastic Packaging
1/2003	Kjersti Wæhre	Miljø som image. Bordet fanger? En kvalitativ studie av sammenhengen mellom image, organisasjonsidentitet og arbeid med ytre miljø i HÅG
2/2003	Andreas Brekke, Kine Michelsen	Bruk og nytte av LCA i norske bedrifter
3/2003	Thomas Dahl	Hvilken moral for dagens marked og miljø?
1/2004	Chin-Yu Lee, Kjetil Røine	Extended Producer Responsibility Stimulating Technological Changes and Innovation: Case Study in the Norwegian Electrical and Electronic Industry
2/2004	Lars Thortveit	Resultatundersøkelsen 2003 for Stiftelsen Miljøfyrtårn
3/2004	Ottar Michelsen	Biodiversity indicators and environmental performance evaluations: Outline of a methodology
4/2004	Øivind Hagen	Forutsetninger for radikal innovasjon i etablert virksomhet: Hvordan møte Faktor 10-utfordringen?
5/2004	Edgar Hertwich, Michael Katzmayer	Examples Of Sustainable Consumption: Review, Classification And Analysis
6/2004	Margit Hermundsgård	Kommunikasjon i tverrfaglig forskningssamarbeid: Kan kunnskapsverktøy hjelpe?
7/2004	Workshop Proceedings SETAC-Europe Meeting Prague Congress Center 21 April 2004	Life-cycle Approaches To Sustainable Consumption: Scope And Feasibility
1/2005	Edgar Hertwich, Tania Briceno, Patrick Hofstetter, Atsushi Inaba (editors)	Proceedings; Sustainable Consumption: The Contribution of Research; Workshop 10-12 February 2005, Gabels Hus, Oslo
2/2005	Lars Thortveit	Resultatundersøkelsen 2004 for Stiftelsen Miljøfyrtårn
1/2006	Annik Magerholm Fet, Christofer Skaar, Birte Riddervold	Miljødatabase og miljødeklarasjoner for møbler
2/2006	Annik Magerholm Fet, Elin Mathiassen, Helge Brattebø, Sigurd Støren	P2005- industriell økologi: Sluttrapport
3/2006	John Amund Karlsen	Resultatundersøkelsen 2005 for Stiftelsen Miljøfyrtårn
4/2006	Glen Peters, Christopher Weber, Jingru Liu	Construction of Chinese Energy and Emissions Inventory
1/2007	Martin Myrvang, Anders H. Strømman, Ola Jonassen	Mongstad Pilot: Utilization of Excess Refinery Heat in Dehydration Processes
2/2007	Hogne Nersund Larsen, Edgar Hertwich	Energibruk og klimagassutslipp i Trondheim: En kartlegging av energibruk og klimagassutslipp i Trondheim, med fokus på kommunens egen aktivitet gjennom direkte og indirekte klimagassutslipp
3/2007	Inga Greipsland	Resultatundersøkelsen 2006 for Stiftelsen Miljøfyrtårn
4/2007	Anders Arvesen & Edgar Hertwich	Utslipp av klimagasser fra flytrafikk
1/2008	Rasmus Reinvang & Glen Peters	Norwegian Consumption, Chinese Pollution. An example of how OECD imports generate CO2 emissions in developing countries.
2/2008	Karen Elise Sundelin	Resultatundersøkelsen 2007 for Stiftelsen Miljøfyrtårn
1/2009	Hilde Kristine Iglebæk	Resultatundersøkelsen 2008 for Stiftelsen Miljøfyrtårn
1/2010	Marina Magerøy	Resultatundersøkelsen 2009 for Stiftelsen Miljøfyrtårn
1/2011	Marina Magerøy	Resultatundersøkelsen 2010 for Stiftelsen Miljøfyrtårn
1/2012	Marina Magerøy, Annik M. Fet	Resultatundersøkelsen 2011 for Stiftelsen Miljøfyrtårn

Program for industriell økologi (IndEcol) er et tverrfaglig universitetsprogram etablert i 1998 ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU). Programmet omfatter et masterprogram opprettet i 2004 og et stort antall doktorgradsprosjekter og forskningsprosjekter rettet mot vareproduserende industri, energi- og byggesektoren. Tverrfaglig forskning og undervisning står sentralt ved IndEcol, og målet er å knytte sammen teknologiske, naturvitenskapelige og samfunnsvitenskapelige bidrag i letingen etter bærekraftige løsninger på produksjon og forbruk av energi og ressurser.

The Industrial Ecology Programme (IndEcol) is a multidisciplinary university programme established at the Norwegian University of Science and Technology (NTNU) in 1998. It includes a Master of Science programme launched in 2004 and a significant number of doctoral students as well as research projects geared towards Norwegian manufacturing, energy and building industries. The activities at IndEcol have a strong attention to interdisciplinary research and teaching, bridging technology, natural and social sciences in the search for sustainable solutions for production and consumption of energy and resources.

NTNU-IndEcol
Industrial Ecology Programme
NO-7491 Trondheim

Tel.: + 47 73 59 89 40
Fax: + 47 73 59 89 43
E-mail: indecol@indecol.ntnu.no
Web: www.ntnu.edu/indecol

ISSN 1501-6153
ISBN: 978-82-7948-083-8(trykt)
ISBN: 978-82-7948-084-6 (pdf)